

Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
Facultatea de Teologie Ortodoxă
Școala Doctorală „Isidor Todoran”

Qumran – istorie și teologie
(reconstrucție documentară, abordare exegetică și
dezvoltare critică/polemică)
Teză de doctorat - rezumat

Îndrumător
Pr. Prof.Univ. Dr. Ioan Chirilă

Doctorand
Adriana Rotar

Cluj-Napoca
2015

Cuprins	2
Introducere.....	5
Abrevieri	9
1. PRELIMINARIILE ISTORICE ȘI METODOLOGICE.....	Error! Bookmark not defined.
1.1. Scurt istoric al descoperirii Error! Bookmark not defined.	
1.1.1. Reper istorice și cronologice.....	Error! Bookmark not defined.
1.1.2. Contextul arheologic al descoperirii de la Qumran...Error!	Bookmark not defined.
1.1.2.1. Descoperirile din Egipt – Nag Hammadi.....	33
1.1.2.2. Descoperirile din Palestina - Deșertul Iudaic.....	37
1.1.2.3. Masada	38
1.1.2.4. Nahal Hever	42
1.1.2.5. Murraba'at	43
1.1.2.6. Khirbet Mird	45
1.2. Arheologia sitului Qumran Error! Bookmark not defined.	
1.2.1. Ruinele așezării	Error! Bookmark not defined.
1.2.2. Etapele de ocupare Error! Bookmark not defined.	
1.2.3. Peșterile de la Qumran. Caracteristicile și conținuturile lor	Error! Bookmark not defined.
1.2.4. Ein Feshka și Ein Ghuweir	Error! Bookmark not defined.
1.3. Stadiul actual al cercetării manuscriselor de la Qumran (trecere în revistă a bibliografiei și prezentare succintă a contribuției românești și internaționale)	78
1.3.1. Literatura de specialitate românească	Error! Bookmark not defined.
1.3.2. Literatura de specialitate internațională	Error! Bookmark not defined.
2. COMUNITATEA DE LA QUMRAN	99

2.1. Identitatea comunității.....	Error! Bookmark not defined.
2.2. Qumran – așezare, comunitate, documente și repere teologice	Error! Bookmark not defined.
2.3. Doctrina comunității	Error! Bookmark not defined.
2.3.1. Mesianismul.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.2. Viața viitoare: recompense și pedepse	Error! Bookmark not defined.
2.3.3. Legea	Error! Bookmark not defined.
2.3.4. Sabatul	Error! Bookmark not defined.
2.4. Iudaism, elenism și sectarism la Qumran.....	142
2.4.1. Grupările evreiești după revolta macabeilor	Error! Bookmark not defined.
2.4.2. Esenienii	157
3. BIBLIOTECA QUMRANULUI.....	Error! Bookmark not defined.
3.1. Clasificarea și prezentarea sintetică a documentelor descoperite	Error! Bookmark not defined.
3.1.1. Manuscrisele biblice.....	Error! Bookmark not defined.
3.1.2. Documentele Peșarim	Error! Bookmark not defined.
3.1.3. Apocrifele și pseudoepigrafe	Error! Bookmark not defined.
3.1.4. Regulile și alte documente	Error! Bookmark not defined.
3.1.5. Documente administrative	Error! Bookmark not defined.
3.1.6. Datarea manuscriselor.....	Error! Bookmark not defined.
3.2. Exemplificări analitice/exegetice pe corpusul de manuscrise și comentarii biblice qumranite	Error! Bookmark not defined.
3.2.1. Tipuri de comentarii biblice qumranite.....	Error! Bookmark not defined.
3.2.2. Tora	Error! Bookmark not defined.

3.2.3. Profeti.....	Error! Bookmark not defined.
3.2.4. Psalmi.....	Error! Bookmark not defined.
4. CERCETAREA QUMRANOLOGICĂ	251
4.1. Polemici științifice și dezvoltări tematice	Error! Bookmark not defined.
4.1.1. Direcții de cercetare abordate între 1948-2001	Error! Bookmark not defined.
4.1.1.1 Linia de cercetare istorică	255
4.1.1.2 Linia de cercetare teologică	264
4.1.1.3. Linia de cercetare filologică	279
4.1.1.4. Linia de cercetare comparată comparată a textelor de la Qumran și a Creștinismului timpuriu	292
4.1.2. Ioan Botezătorul și esenienii	Error! Bookmark not defined.
4.1.3. Ioan Botezătorul – Noul Ilie.....	Error! Bookmark not defined.
4.1.4. Iisus și Esenienii	301
4.1.5. Iisus și Dascălul Dreptății	Error! Bookmark not defined.
4.1.6. Controverse și perspective în cercetarea qumranologică.....	310
4.1.7. Contribuția manuscriselor la deschiderea unor noi direcții în cercetarea teologică	Error! Bookmark not defined.
4.2. Qumranologia: o nouă disciplină a teologiei biblice vechi-testamentare?	Error! Bookmark not defined.
4.2.1. Definiția și scopul	Error! Bookmark not defined.
4.2.2. Evoluția „noii discipline”	Error! Bookmark not defined.9
CONCLUZII	331
BIBLIOGRAFIE	336
ANEXE	390

Cuvinte cheie: Qumran, beduin, manuscrise, esenieni, Marea Moartă

REZUMAT

Săpăturile arheologice din epoca modernă au scos la iveală o explozie de informații teologice care urmau să îmbogățească, cu teorii și dovezi, conținuturi care până atunci păreau a fi așezate într-o matrice a stabilității. Începutul a fost făcut în anii 1844 și în 1859, când a avut loc descoperirea tezaurului de manuscrise aflate în mănăstirea Sfânta Ecaterina de pe Muntele Sinai. Între anii 1896-1897, printre vechile documente și cărți care au fost depozitate în sinagoga Ben Ezra din Cairo, au fost găsite și două copii incomplete, medievale ale Documentului din Damasc. O altă mărturie certă și impresionantă a trecutului a fost descoperirea din anul 1945, în Egiptul de sus, a unei adevărate biblioteci ce conținea scrieri gnostice.

Ca o încununare a descoperirilor anterioare, o nouă veste va zgudu din temelii lumea teologică. Aceasta s-a petrecut în anul 1947, în deșertul Iudeii, nu departe de țărmul de nord-vest al Mării Moarte unde au fost descoperite, accidental, străvechi manuscrise religioase, texte în parte cu caracter canonic dar și apocrife, cunoscute astăzi sub denumirea de Manuscrisele de la Qumran.

În contextul evoluției descoperirilor arheologice, a evoluției cercetărilor din domeniul teologiei și a interesului tot mai crescut față de aceste surse, cercetarea legată de Manuscrisele de la Marea Moartă este incitantă și oportună, în primul rând pentru că ele au adus la lumină texte biblice scrise în limbile aramaică, ebraică și greacă, aceste scrieri datând dinaintea nașterii creștinismului, foarte aproape de perioada în care Sfânta Scriptură a fost tradusă în greacă (sec. III-II î.Hr.).

Cu toate că descoperirile de la Marea Moartă au suscit, de-a lungul ultimilor 70 de ani, interesul teologilor români, nu mulți s-au axat pe studiul aprofundat al acestora. Analizând mai atent acest fapt, se poate concluziona că acei ani, în care comunismul a încercat să înăbușe, pe lângă credința și trăirea religioasă și cercetarea teologică românească, și-au lăsat oarecum amprenta asupra studiului manuscriselor de la Qumran în spațiul românesc. În contrast cu cele prezentate, cercetătorii străini au intrat mult mai ușor în contact cu manuscrisele și oportunitățile deschise lor au fost mult mai numeroase, materializându-se într-o mulțime de cărți, studii și

articole. Având în vedere toate acestea, consider oportună reactualizarea acestui subiect în spațiul teologic românesc, unde preocuparea pentru acest subiect este încă destul de plăpândă.

În lucrarea de față, care poartă titlul **QUMRAN – ISTORIE ȘI TEOLOGIE (reconstrucție documentară, abordare exegetică și dezvoltare critică/polemică)** mi-am propus să cercetez modul în care explozia de informații lansată de descoperirile de la Qumran a produs modificări ale discursului teologic. Lucrarea este structurată în introducere, patru capitole principale, fiecare cu subcapitolele aferente, concluzii, bibliografie și anexe.

În primul capitol, intitulat *Preliminarii istorice și metodologice*, se prezintă reperele cronologice și istorice ale descoperirii suliilor de la Marea Moartă, contextul arheologic al descoperirii de la Qumran și arheologia sitului. Cunoscută de către arheologi cu mult înainte de anul 1947, așezarea de la Qumran (Ebraică: חִירְבַת קוּמְרָן) a devenit celebră odată cu descoperirea manuscriselor. La 3 km de țărmul nord-vestic al Mării Moarte (31°45'N, 35°26'E), la o distanță de 25 km est de Ierusalim și 12 kilometri sud de actualul oraș Ierihon, se află ruinele cărora băștinașii le-au dat numele de Khirbet Qumran.

Mai departe se dezvăluie periplul manuscriselor, de la beduinii care le-au găsit accidental până la masa de studiu a cercetătorilor și volumele, mirosind a cerneală proapătă, la care avem acum acces. Am prezentat, în detaliu, faimoasele peșteri și conținutul lor. Astfel, 11 peșteri conținând aproximativ 900 de suluri diferite, multe fragmentate, au fost descoperite în apropierea Qumranului. Acestea au fost numerotate de la 1 la 11. În plus, alte 30 de peșteri extinzându-se pe o distanță de 2 mile la nord și sud față de sit au conținut ceramică de tipul celei găsite la Qumran. Peșterile 5,7-10 sunt localizate în terasa de marnă. Peștera 11, care a fost descoperită de beduini în anul 1956 a conținut câteva suluri aproape la fel de complete ca și cele din Peștera 1. Împreună, beduinii au descoperit 5 dintre peșteri (1,2,4,6,11) inclusiv cele mai bogate și mai importante materiale. Arheologii le-au descoperit pe celelalte (3,5,7-10).

Nu au fost ignorate nici așezările din apropiere de Qumran, locuri în care s-au găsit de asemenea o mulțime de manuscrise. Astfel se prezintă siturile Ein Feshka și Ein Ghuweir, despre care majoritatea specialiștilor cred că au fost situri-satelit pentru Qumran. De asemenea, se descriu descoperirile arheologice din Deșertul Iudaic și din Egipt. Prima descoperire cercetată a fost cea de la Masada (מצדה), care este o cetate, situată în deșertul Iudaic, aproape de Marea Moartă, aproximativ la 16,5 km Sud de En-Ghedi. Aceasta este dispusă de-a lungul celebrului șanț tectonic afro-sirian, și este ca un munte stâncos, așezat astfel încât pare a forma o cetate

naturală. Singurele surse de documentare pentru studiul Masadei sunt Iosif Flaviu și descoperirile arheologice

Urmează descoperirile de la Nahal Hever, un râu care curge în deșert, pe lângă Masada și Ein Gedi spre Marea Moartă. Pe suprafața stâncoasă, mai sus de pârau, au fost găsite două peșteri: "Peștera Scrisorilor" (האיגרות מערת) și, mai în sus, "Peștera Ororilor" (מערת האימה). Aceste peșteri au fost utilizate ca ascunzători pentru rebelii evrei în timpul revoltei lui Bar-Kochba împotriva romanilor. Taberele de asediu romane au fost construite în partea superioară a stâncilor, mai sus de fiecare dintre peșteri. Denumirea de "Peștera Scrisorilor" a fost dată după săpăturile din 1960-1961, când s-au găsit scrisori și fragmente de papyrus, care datează din perioada Revoltei lui Bar Kochba

Următorul loc de interes, situl arheologic de la Wadi Murabba'at, este situat la aproximativ 18 km sud de Qumran, în nordul deșertului iudaic, în apropiere de țărmurile Mării Moarte, la 33 km sud de Ierihon și la 27 km sud - sud-est de Ierusalim. În peșterile de la Murabba'at au fost descoperite mai multe suluri, inclusiv scrisori care descriu evenimentele legate de revolta lui Bar Kochba și menționează liderul revoltei, Simeon Ben Kosiba.

Pe de altă parte, descoperirea din Egipt, de la Nag Hammadi, unde au fost găsite 52 de texte într-o peșteră, lângă mănăstirea antică Sfântul Pachomius, în decembrie 1945 de către un țăran arab, a stârnit senzație la acea vreme.

În continuare se prezintă arheologia sitului Qumran, trecând în revistă săpăturile care au început în cadrul sitului în anul 1951 și au continuat apoi în perioada 1953-1956. Arheologia Biblică și-a focalizat atenția și cercetările actuale pe Manuscrisele de la Marea Moartă și comunitatea de la Qumran. Primul sezon al săpăturilor a fost condus, în comun, de către Gerald Lankester Harding în numele Departamentului de Antichități al Iordaniei și de către Père Roland de Vaux din partea Școlii Biblice și Arheologice Franceze din Ierusalim. Sezoanele următoare de săpături s-au desfășurat sub conducerea lui Père R. de Vaux, care a condus și săpăturile din localitatea apropiată numită Ain Feshkha în anul 1958. Se prezintă rezultatele cercetărilor și ipotezele care au identificat așezarea de la Qumran ca așezare sectară, fortăreață, cetate sau vilă rustică, precum și perioadele de ocupare ale așezării.

Tot în cadrul acestui prim capitol se analizează stadiul actual al cercetării manuscriselor de la Qumran și se realizează o trecere în revistă a bibliografiei, printr-o prezentare succintă a celor mai importante contribuții românești și străine legate de acest subiect.

Cel de-al doilea capitol tratează problema comunității de la Qumran. Astfel, se cercetează problema identității acestei comunități și modul de organizare al qumraniților. Se analizează diferite teorii legate de identitatea comunității qumranite, fiecare cu argumentele sale. Se studiază doctrina comunității de la Qumran, relația dintre membrii comunității și celelalte grupări, se analizează credința lor în viața viitoare, mesianismul la Qumran, importanța pe care o avea Legea în viața acestei grupări, modul în care respectă regulile sabbatului și ritualul de intrare în comunitate.

În identificarea comunității de la Marea Moartă trei texte găsite acolo sunt pivotale. Este vorba despre QS (Regula Comunității), CD (Documentul de la Damasc) și Scrisoarea Halakhică sau 4Q Miqsat Ma'asei ha Torah. Învățătorul Dreptății este identificat cu fondatorul sau refondatorul sectei. Membrii sectei credeau că Dumnezeu I-a destăinuit Învățătorului Dreptății secretele prezicerilor biblice. La fel ca și în cazul altor personalități istorice menționate în papirusuri, identitatea Învățătorului este ascunsă prin utilizarea unui supranume. Mai există supranume și pentru alte persoane, printre acestea amintim Preotul Nelegiuit, Omul Minciunii, Leul mânios sau Kittim. Oamenii de știință încearcă să identifice aceste supranume cu personaje istorice cunoscute. De exemplu, ei sunt de acord cu afirmația conform căreia Kittim reprezintă, de fapt, Romanii. Oricum, nu există un consens cu privire la identitatea reală sau anii în care au trăit aceste personalități. Spre exemplu, a fost sugerat că Preotul Nedrept este Ioan sau Simon, unul dintre frații lui Iuda Macabeul. Există posibilitatea ca Învățătorul Dreptății să nu fie menționat în izvoarele istorice contemporane, de aceea, identitatea lui nu ar putea fi stabilită. Contrar afirmațiilor unor savanți, între supranumele acestor personalități și Iisus, împreună cu ucenicii Săi, nu există o concordanță, întrucât izvoarele în care sunt menționați au fost compuse înainte ca aceștia să existe.

Mulți cercetători au identificat comunitatea de la Qumran cu esenienii deși, în manuscrisele de la Marea Moartă nu apare niciodată menționat termenul esenian. Nici în Noul Testament și în literatura talmudică nu se face referire directă la Esenieni. Mai degrabă, informațiile despre esenieni ne parvin de la câțiva scriitori greci și latini. Cei mai importanți sunt Iosif Flaviu, Filon și Pliniu cel Bătrân. În plus, ar mai fi de amintit, în opera lui Hippolit intitulată *Refutatio omnium haeresium*, un pasaj care reproduce multe din informațiile ce provin de la Iosif Flaviu și par a avea aceeași sursă de proveniență.

Mai departe se cercetează, tot în cadrul acestui capitol doi, celelalte grupări evreiești de la Qumran și orientările lor politice și religioase, având la baza studiului scrierile lui Iosif Flaviu care descrie cele trei secte principale din această perioadă fariseii, saducheii și esenienii. Sectele rivalizau între ele pentru a-și atrage noi adepți din mijlocul populației. Deși toate erau ebraice și considerau Tora ca pe o sursă finală a legii evreiești, ele aveau fiecare o abordare sau o interpretare diferită a Legii și considerau ca fiind ilegitime interpretările celorlalte grupuri. Pozițiile lor erau divergente de asemenea și în ceea ce privește probleme teologice, cum ar fi natura revelației divine, liberul arbitru al ființelor omenești și ideea răsplății divine. Ele aveau păreri diferite și despre gradul de asimilare al elenismului pe care erau gata să îl tolereze.

Templul, simbolul fundamental al vieții religioase și individuale, era cea mai mare sursă de conflict. Când un grup considera ca fiind ilegitime sacrificiile făcute de casta sacerdotală care se ocupa de el, sau când o acuza pe aceasta de celebrarea ceremoniilor în mod neregulat, izbucneau conflicte violente între secte. Fariseii și saducheii își disputau puterile laice care dădeau unei secte sau alteia dreptul de a determina maniera în care preoții trebuiau să își exercite funcția în interiorul Templului. Saducheii au constituit un grup distinct începând cam din 150 î.d.Hr., în principal de origine aristocratică, majoritatea erau preoți, sau se căsătoriseră cu membri ai familiilor înaltului cler. Ei erau de tendință elenizantă moderată, principiul lor de bază era loialitatea față de religia Israelului, dar cultura lor era foarte influențată de lumea greacă în care evoluau.

În aceeași epocă, un anumit număr de secte cu tendințe apocaliptice sau ascetice au contribuit de asemenea la alcătuirea iudaismului palestinian. Altele, precum fariseii, au fost focarul dezvoltării ideilor mistice care vor sfârși prin a pătrunde în iudaismul rabinic. Ceea ce caracterizează fiecare din aceste grupări este angajamentul total al membrilor lor față de interpretarea Torei și învățăturile conexe care le erau propuse.

Cu toată bogăția de documente care au fost scoase în lumina cercetărilor oamenilor de știință din domenii multiple, se poartă încă discuții multiple în jurul noțiunilor de „bibliotecă de la Qumran” și „corpus qumranian”.

Capitolul al treilea poartă numele de Biblioteca Qumranului. În acest capitol se realizează o prezentare sintetică a documentelor descoperite și se clasifică în funcție de diferite criterii, se realizează exemplificări analitice/exegetice pe anumite documente din corpusul de manuscrise biblice.

În peșterile de lângă Marea Moartă s-au mai găsit alte documente foarte vechi dar când se vorbește despre ele nu sunt cuprinse în categoria sulurilor de la Marea Moartă. Această denumire o poartă doar documentele găsite în peșterile din apropierea Qumranului și care sunt cea mai bogată sursă de manuscrise religioase evreiești. Majoritatea sulurilor de la Marea Moartă au fost scrise pe pergamente, piele prelucrată bucăți mai mari. Restul, aproximativ 100 de texte, sau aproximativ 13% din total au fost scrise pe papirus. Sulul de Cupru sau de Aramă este inscripționat pe foi de bronz. Scrierea s-a făcut de obicei pe o singură parte a manuscrisului, folosindu-se o peniță ce se înmuia în cerneală, asemănător cu sulurile moderne ale Torei, care păstrează această tradiție greco-romană. Nu s-au găsit suluri scrise pe ambele părți și legate împreună.

Cele mai multe manuscrise de la Marea Moartă sunt scrise în ebraică, aproximativ 20% în aramaică și un număr mic în greacă. În cele mai multe dintre sulurile scrise în ebraică și în aramaică s-a folosit scrierea aramaică, mai precis literele aramaice, care constituie o formă primară a alfabetului evreiesc folosit astăzi. În timpuri biblice, limba ebraică a fost scrisă folosind o formă a alfabetului fenician. În timpul exilului babilonian și a regatului persan care a urmat căderii regatului lui Iuda în 586 î.Hr., evreii au abandonat scrierea ebraică biblică și au adoptat alfabetul aramaic. Mai târziu, în câteva ocazii, evreii au revenit la scrierea ebraică biblică de exemplu pe monedele bătute în timpul primei și celei de-a doua revolte iudaice împotriva Romei. Interesant, această scriere a fost folosită în unele cărți ale lui Moise și Iov, găsite la Qumran sau uneori doar pentru numele lui Dumnezeu (YHWH), evident ca semn al venerației pentru autoritatea acestor cărți vechi. Tipurile de lucrări găsite la Qumran pot fi clasificate sau descrise în diferite moduri și după diferite criterii toate depinzând de punctul de vedere al celor care le analizează. Majoritatea cercetătorilor sugerează împărțirea manuscriselor în trei categorii: prima categorie cuprinde manuscrisele biblice, a doua categorie cuprinde lucrările care conțin terminologie legată de Qumran și ultima categorie constă din lucrări care nu conțin o astfel de terminologie.

Ca noutate, se abordează studiul documentelor de tip peșarim care redau o tehnică originală de interpretare a textului biblic, proprie qumraniților, se clasifică și se analizează. Peșarul este un sistem de interpretare absolut diferit de ceea ce s-a întâlnit până la găsirea sulurilor. Aceasta formă de comentariu reprezintă o metodă proprie sectei de la Qumran, deși ea prezintă câteva asemănări cu exegeza Bibliei ebraice și cu midraș-ul agadic. Înșiruirile de

interpretări de tip peșer, pe care le numim adesea peșarim urmăresc în mod obișnuit secvența unei cărți biblice. La fel de bine păstrate au fost așa numitele comentarii continue de texte biblice, în principal ale profeților posteriori. Deși se citesc ca niște comentarii, ele sunt construite plecând de la acest tip deosebit de interpretare care este peșer-ul.

Tradiția evreiască, indiferent de perioadele și fazele sale, indiferent de complexitatea și diversitatea sa, a considerat în general că mesajul profeților se aplică fiecărei generații, ea nu a situat profețiile în alt context istoric, ele erau păstrate în epoca lor de origine. În interpretarea de tip peșer contextul de origine nu mai există. Avacum sau Psalmii sunt înțeleși ca și cum sensul lor original se aplică direct epocii în care exista secta și prezicea istoria sa. De fapt, în acest sens, peșer-ul are afinități cu o mare parte a citatelor și interpretărilor Bibliei ebraice de către autorii Noului Testament. Primii creștini considerau în mod deosebit că lucrările profeților din trecut se refereau la evenimentele proprii lor epoci. Specificitatea exegezei de tip peșer face din aceasta o prețioasă sursă de informație istorică. Această exegeză caută adesea să stabilească o conexiune între cuvintele Scripturii și evenimentele de epocă adică contemporană, ea face aluzie directă la personaje reale care au trăit în timpul perioadei hasmoneene.

Peșarim-ii, pot fi împărțiți global, în trei categorii:

(1) Primul tip ar fi „peșer continuu,” adică, în mod esențial, o interpretare a materialului biblic urmărită, verset cu verset, într-un stil care îl evocă pe acela al comentariului. Peșerul continuu a fost aplicat pentru unele cărți profetice, ca de exemplu pentru Psalmul 37.

(2) Un al doilea tip de peșer l-am putea numi „peșer tematic.” În această categorie se încadrează anumite texte în care pasajele care se referă la aceeași temă majoră, ca de exemplu sfârșitul timpurilor, sunt interpretate în cadrul unui text particular.

(3) În sfârșit, există „peșerul izolat,” care constă în a însera o interpretare de tip peșer într-un text mai vast pe un subiect diferit. Unii cercetători consideră că aceste interpretări de tip peșer pe care le găsim în alte categorii de texte au ca proveniență documente peșarim dispărute.

Un subcapitol s-a dedicat studierii apocrifelor și pseudoepigrafelor, regulilor și altor documente. Se prezintă în continuare tipurile de comentarii biblice qumranite și se exemplifică pe manuscrise din Tora, Profeți și Psalmi.

Momentul descoperirilor de la Qumran a adus cu sine interesul oamenilor de știință și ipotezele lor legate de datarea manuscriselor și a celorlalte obiecte descoperite în urma săpăturilor arheologice astfel încât s-a evidențiat această muncă de reconstituire și datare a

manuscriselor. Metodele de datare pentru suluri au fost: paleografic, datarea cu carbon, apoi spectrometria accelerării particulelor și metodele interne de datare, bazate pe conținutul textului. Sulurile au fost scrise pe piele, care din păcate nu ajută la datarea lor, deoarece în Asia de Vest pielea era folosită pentru scris din timpuri imemorabile. Numai în paleografia vestică pergamentul apare târziu, pentru că pergamentul grecesc cel mai vechi conservat, de origine siriană, conține data 195 î.Hr.. Se impune precizat că munca depusă pentru reconstituirea sulurilor a fost una titanică.

Ultimul capitol, cu titlul *Cercetarea teologică qumraniană*, conține direcțiile de cercetare abordate între anii 1948-2001, controversate și perspective în cercetarea qumraniană, contribuția manuscriselor qumraniene la dezvoltarea unor direcții noi în cercetarea teologică. Pentru aceasta s-a pornit de la studiile cele mai recente, comparativ cu cele mai vechi, s-a încercat stabilirea principalelor polemici care s-au iscat pe baza sulurilor, modul în care acestea au generat sau nu noutate din perspectivă teologică, suportul științific al argumentării precum și contribuția lor reală la consolidarea unor dovezi care existau până acum. Tot în acest capitol s-au stabilit coordonatele și caracteristicile Qumranologiei, s-a căutat răspunsul la întrebarea ce se conturează din ce în ce mai des în scrierile de specialitate: Este Qumranologia o nouă disciplină a teologiei biblice vechitestamentară?

„Disciplina” în sine este fascinantă, deopotrivă pentru breasla cercetătorilor din variate domenii și pentru publicul larg. Se pune întrebarea: Trecând peste această fascinație a disciplinei, care este aportul științific al qumranologiei? La această întrebare s-au adunat răspunsuri timp de peste 60 de ani și încă mai sunt de dat multe altele. Cei peste 60 de ani de cercetare, pe lângă faptul că au dat o producție editorială și istoriografică uriașă, se conturează în cinci mari direcții:

1. activitatea de editare de „manuscris” și „text”;
2. investigarea ipotezelor legate de identitatea autorilor și chiar a posesorilor manuscriselor, această investigare evident fiind strict legată de analizarea conținutului acestora;
3. analizarea manuscriselor prin prisma noțiunii de „corpus” sau de „bibliotecă”;
4. atribuirea statutului epistemologic de „verigă lipsă,” statut primit de manuscrise la destul de scurtă vreme după descoperire;
5. analizarea manuscriselor prin prisma teoriilor principale pe care le-au iscat conținutul lor.

Ca tehnică de lucru s-a folosit: reconstrucția istorică, catalogarea, abordarea analitică și sinteza teologică. Dacă ultimele trei tehnici sunt foarte clare, în privința primeia trebuie ținut cont că principalele obiective ce trebuie urmate în reconstrucția istorică sunt: a) reproducerea realității în materialitatea sa, în contingența sa, cu forța și spiritualitatea sa, reprezentarea întregii realități istorice atât cât ne permite cunoașterea surselor și a faptelor; b) interpretarea realității unui eveniment în complexitatea orizontului său material și spiritual, ceea ce înseamnă plasarea detaliului istoric într-un context, urmărirea evoluției lui și grija de a nu-i supra sau subevalua importanța.

Din cele cercetate până acum s-a ajuns la concluzia că polemicile stârnite de Manuscrisele de la Marea Moartă, au partea lor pozitivă, ducând la prezentarea și elucidarea unora dintre cele mai pasionante probleme ale istoriei și teologiei. Manuscrisele nu reprezintă "obiecte moarte" aruncate pe rafturile bibliotecilor, ci mărturii ale tradițiilor vii ale unor comunități iar cercetătorul biblic autentic privește manuscrisele ca pe o parte a curgerii istoriei, a tradițiilor aflate în permanentă mișcare.

BIBLIOGRAFIE

I. Ediții ale Sfintei Scripturi

BIBLIA sau **SFÂNTA SCRIPTURĂ**, tipărită sub îndrumarea și purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române cu aprobarea Sfântului Sinod, E.I.B.M.B.O.R., București, 1988.

BIBLIA sau **SFÂNTA SCRIPTURĂ**, ediție jubiliară a Sfântului Sinod, tipărită sub îndrumarea și purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, E.I.B.M.B.O.R., București, 2001.

BIBLIA sau **SFÂNTA SCRIPTURĂ**, Ediție jubiliară a Sfântului Sinod, versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului, EIBMBOR, București, 2001

II. Dicționare și enciclopedii

1. *The Natural Encyclopædia*. ed. Rev. James Wood, 1907.
2. **Joja, Athanase**. *Dicționar Enciclopedic Român*. Editura Politică, 1966.
3. **Kent, Allen, Harold Lancour, E. Jay**. *Daily Encyclopedia of Library and Information Science: Volume 27 - Scientific and Technical Libraries to Slavic Paleography*. CRC Press, 1979.
4. **Kernbach, Victor**. *Dicționar de mitologie generală*. Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1989.
5. **Kirkpatrick, E. M.** *Chambers 20th Century Dictionary*. Edinburgh: W & R Chambers Ltd. 1983.
6. **Klauck, Hans-Josef** ș.a. eds. *Encyclopedia of the Bible and its Reception*. vol. 1, Berlin/New York: Walter de Gruyter, 2009.
7. **Paterson, John Haris, Wiseman John**, eds. *New Bible Atlas*. Inter-Varsity Press, 1985.
8. **Sawyer, John F. A.** *A Concise Dictionary of the Bible and its Reception*. Louisville: Westminster John Knox, 2009.

9. **Schiffman, Lawrence H.** “Sectarian Law in the Dead Sea Scrolls: Courts, Testimony, and the Penal Code,” în *Brown Judaic Studies* 33 (1983).
10. **Schiffman, Lawrence H.** *Encyclopedia of the Dead Sea Scrolls*, Volumul 2. Oxford University Press, 2000. , Lawrence H. Schiffman, *Encyclopedia of the Dead Sea Scrolls*, Volumul 2. Oxford University Press, 2000.
11. **Smith, Phillip.** *A Dictionary of Gnosticism.* Bardic Press, 2009.
12. **Surya, I Atiya Aziz** ed. *The Coptic Encyclopedia*, volumul I. Macmillan, 1991.
13. **Wehr, Hans.** *A Dictionary of Modern Written Arabic.* ed. J. Milton Cowan, a treia ediție, Ithaca: Spoken Language Services, 1976.

III. Lucrări auxiliare

14. **Abegg ,Jr. M. Flint și Ulrich E.** *The Dead Sea Scrolls Bible.* Edinburg, 1999.
15. **Armstrong ,Patrick.** *The English Parson-naturalist: A Companionship Between Science and Religion.* Gracewing Publishing, 2000.
16. **Albright ,William Foxwell.** *Archaeology of Palestine, Art of Excavating a Palestinian Mound.* 1960.
17. **Allegro, John Marco.** *The Treasure of the Copper Scroll.* ed. 2, New York: Doubleday, 1964.
18. **Allegro, John Marco.** *The Sacred Mushroom and the Cross.* 1970
19. **Allegro, John Marco.** *The Dead Sea Scrolls.* Hardmondsworth: Pelican, 1956.
20. **Amélineau, E.** *La géographie de l’Egypte a l’époque copte.* Paris, 1893.
21. **Amusin, I.D.** *Manuscritele de la Marea Moartă.* București, Editura Științifică, 1965.
22. **Avigad, N. Yadin Yigael.** *A Genesis Apocryphon: A Scroll from the Wilderness of Judaea.* Jerusalem: Magness and Heikhal Ha-Sefer, 1956.
23. **Baigent, Michael, Leigh Richard.** *The Dead Sea Scrolls Deception.* New-York: Summit, 1991.
24. **Bailey, James L.; Vander Broek Lyle D.** *Literary Forms in the New Testament: A Handbook.* Westminster John Knox Press, 1992.

25. **Baidi, Donato. și Bagatti Belarmino.** *Saint Jean Baptiste dans la souvenir de sa patrie.* Jerusalem: Franciscan Printing Press, 1980.
26. **Baly, Denis.** *The Geography of the Bible.* Lutterworth Press, 1974.
27. **Bar-Nathan, R.** *Hasmonean and Herodian Palaces at Jericho III: The Pottery.* Jerusalem, 2002.
28. **Baron, S.** în *Histoire d'Israel*, tr. fr. Tome II, Paris, 1957.
29. **Bartlet, John Raymond.** *Archaeology and Biblical Interpretation.* Routledge, London, 1997.
30. **Bailey, James L. Lyle D. Vander Broek.** *Literary Forms in the New Testament: A Handbook.* Westminster John Knox Press, 1992.
31. **Baumgarten, Joseph M.** *Studies in Qumran Law.* E.J. Brill, Leiden, 1997.
32. **Beal, Todd S.** *Josephus Description of the Essenes Illustrated by the Dead Sea Scrolls.* Cambridge University Press, 1998.
33. **Beckwith, Roger.** *The Old Testament Canon of the New Testament Church.* Grand Rapids, Mich.: William B. Eerdmans, 1985.
34. **Beitzel, Barry J.** *The Moody Atlas of the Bible.* The Moody Bible Institute of Chicago, 2009.
35. **Ben-Yehuda, Nachman.** *Masada Myth: Collective Memory and Mythmaking in Israel.* University of Wisconsin Press, 1995.
36. **Benoit, Piere, Milik J.T. și De Vaux R.** *Les Grottes de Murabba'at* Oxford: Clarendon, 1961.
37. **Bernard, Raymond V.** *The Dea Sea Scrolls and the Life of the Ancient Essenes.* Kessinger Publishing, 1956.
38. **Binford, Sally R. Binford Lewis Roberts.** *Archeology in Cultural Systems.* Wenner Gren Foundation for Anthropological Research, 2008.
39. **Birnbaum, Solomon A.** How Old Are the Cave Manuscripts?: A Palaeographical Discussion, *Vetus Testamentum*, J.B. Brill, 1951.
40. **Boyari, Daniel,** *Intertextuality and the Reading of Midrash.* Indiana University Press, 1994.
41. **Brooke, George J. și Martínez, García,** *New Qumran Texts and Studies: Proceedings of the First Meeting of IQQS,* Paris, 1992, Leyde, 1994.
42. **Bruce, Frederick Fyvie,** *Scripture Canon.* Inter-Varsity Press, 1988.
43. **Bruggen, J.Van,** *Jesus The Son of God.* Baker Books, Grand Rapids, 1999.

44. **Burrows, Miller**, *The Dead Sea Scrolls with Translations by the Author*. New York: Viking Press, 1955.
45. **Burrows, Miller**, *More Light in the Dead Sea Scrolls*, London: Secker&Warburg, 1958.
46. **Caignart de Saulcy, Louis-Félicien**, *Narrative of a Journey Round the Dead Sea and in the Bible Lands, in 1850 and 1851*, London: Richard Bentley, 1854.
47. **Campbell, Johnathan G.**, *Deciphering the Dead Sea Scrolls*, Blackwell Publishing, 1996, 2002 (traducere în română de Ion Peleanu, Ed. Hasefer, București, 2005).
48. **Cargill, Robert Raymond**, *The Qumran Digital Model: An Argument for Archaeological Reconstruction in Virtual Reality*. Los Angeles, ProQuest LLC, 2009.
49. **Carmignac, Jean**, *Les Textes de Qumran*, vol 2. eds J. Carmignac, É. Cothenet and H. Lignée; Paris: Letouzey et Ané, 1963.
50. **Cătuneanu, Octavian**, *Principles of Sequence Stratigraphy (Developments in Sedimentology)*. Elsevier Science Ltd, 2005.
51. **Charlesworth, James H.** *The Pesharim and Qumran History: Chaos or Consensus?* Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 2006.
52. **Charlesworth, James H. Rietz, Henry W. L. Elledge, Casey, D. Novakovic Lidija**, *The Dead Sea scrolls: Hebrew, Aramaic, and Greek texts with English translations*, Volumul 6. Mohr Siebeck, 2002.
53. **Chirica, Vasile; Boghian, Dumitru**, *Arheologia Preistorică a Lumii Paleolitic - Mezolitic*. Helios, Iași, 2003.
54. **Chirilă, Ioan, Pr. Prof. Univ. Dr..** *Mesianism și apocalipsă în scrierile de la Qumran*. Editura Arhidiecezana, Cluj-Napoca, 1999, 24.
55. **Chirilă, Ioan, Pr. Prof Univ. Dr..** *Qumran și Mariotis – două sinteze ascetice – locuri ale îmbogățirii duhovnicești*. Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000.
56. **Cline, Eric H.** *A History of Ancient Israel: From the Patriarchs Through the Romans*. Recorded Books, LLC, 2006.
57. **Collins, John J.** *Daniel* (Hermeneia; Minneapolis: Fortress, 1993).
58. **Collins, John J.** *The Dead Sea Scrolls – A Biography*. New York, Princeton University Press, 2013.
59. **Comay, Joan.** ediție revizuită de Lavinia Cohn-Sherbok, *Who's Who in Jewish History: After the Period of the Old Testament*. Oxford University Press, 2005.

60. **Condor, Claude R. și Kitchener, Horatio H.** *The Survey of Western Palestine, 3: Judeea.* London: Palestine Exploration Fund, 1896.
61. **Murphy-O'Connor, Jerome.** "Qumran, Khirbet," în D. N. Freedman ed. *Anchor Bible Dictionary*, vol. V. Doubleday, 1999.
62. **Murphy-O'Connor, Jerome,** *The Holy Land: An Oxford Archaeological Guide from Earliest Times to 1700.* Oxford University Press, 2008.
63. **Chronicle, Abu'l Fath, și Missick, Stephen Andrew.** *The Words of Jesus in the Original Aramaic.* Xulon Press, 2006.
64. **Cross, Frank Moore.** *The Ancient Library of Qumran and Modern Biblical Studies.* ediția 3, Fortress Press Minneapolis, 1995.
65. **Cross, Frank Moore.** *Canaanite Myth and Hebrew Epic: Essays in the History of the Religion of Israel.* Harvard University Press, 1997.
66. **Cross, Frank Moore și alții.** *Scrolls from Qumran Cave I: The Great Isaiah Scroll, the Order of the Community, the Pesher to Habakkuk.* SQR; Cambridge and Jerusalem: Albright Institute of Archaeological Research and the Shrine of the Book, 1972.
67. **Crowfoot, Grace Mary.** The Linen Textiles în D. Barthélemy, J. T. Milik (eds.), *Qumran Cave 1, DJD 1,*(Oxford University Press, 1955.
68. **Dahmen, Ulrich,** *Psalmen und Psalter Rezeption im Frühjudentum: Rekonstruktion, Textbestand, Struktur und Pragmatik der Psalmenrolle 11QPs^a aus Qumran.* Leiden/Boston, 2003.
69. **Dalman, Gustaf.** *Palästina-jahrbuch des Deutschen evangelischen Instituts für Altertumswissenschaft des heiligen Landes zu Jerusalem.* Berlin Ernst Siegfried Mittler, 1914.
70. **Daniélou Jean.** *The Dead Sea Scrolls and Primitive Christianity,* traducere S. Attanasio. Baltimore: Helicon, 1958.
71. **Davies, Philip R.** în *Qumran.* Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1982.
72. **Davies, Philip R.** *The Damascus covenant: an interpretation of the "Damascus Document"* (Sheffield: JSOT Press, 1982.
73. **De Roo, Jacqueline C.R.** *Works of the Law at Qumran and in Paul (New Testament Monographs).* Sheffield Press, 2007.
74. **De Salvo, John.** *Les Manuscrits de la mer Morte. Secrets et histoire.* Evergreen, 2009.

75. **Diaconu, Petre.** Recenzii și discuții arheologice. Călărași, 1994.
76. **Doboș, Alexandru.** *Dacia – izvorul neamurilor.* Editura Obiectiv, Craiova, 2006.
77. **Doudna, Gregory L.** *4Q Pesher Nahum: A Critical Edition, Journal for the Study of the Pseudepigrapha Supplement.* Sheffield: Continuum International Publishing Group, 2002.
78. **Driver, Godfrey Rolles.** *The Judean Scrolls-The Problem and the Solution.* New York: Schocken Books, 1965.
79. **Drower, Margaret S.** *Flinders Petrie: A Life in Archaeology.* University of Wisconsin Press, 1995.
80. **Dunn, James D.G.** *Baptism in the Holy Spirit.* London: SCM, 1970.
81. **Dupont-Sommer, André.** *The Essene Writings from Qumran.* Traducere de Geza Vermes, Cleveland, World Publishing, 1962.
82. **Dušek, Jan.** „Les manuscrits araméens du Wadi Daliyeh et la Samarie vers 450–332 av. J.-C. Culture and History of the Ancient Near East 30, E.J. Brill, Leiden, 2007.
83. **Easton, M.G.** *Easton's Bible Dictionary. A Dictionary of Bible Terms.* publicat de Thomas Nelson, 1987.
84. **Ehrman, Bart D.** *Lost Christianities: The Battles for Scriptures.* Oxford University Press, New York, 2005.
85. **Eisenman, Robert H. și Wise, Michael.** *The Dead Sea Scrolls Uncovered.* Penguin Books, 1993.
86. **Eisenman, Robert și James, Robinson.** *A Facsimile Edition of the Dead Sea Scroll,* două volume. Biblical Archaeology Society of Washington, DC, Washington, DC, 1991.
87. **Eisenman, Robert.** *The Dead Sea Scrolls and the First Christianity.* Shaftesbury, Dorset, 1996.
88. **Eisler, Robert.** “The Sadoqite Book of the New Covenant: Its Date and Origin”, Occident and Orient (Gaster Anniversary Volume) ed. B. Schindler. London: Taylor's Foreign Press, 1936.
89. **Eisler, Robert.** *The Messiah Jesus and John the Baptist.* A.H. Krappe ed., London: Methuen, 1931.
90. **Elledge, C.D.** *The Bible and the Dead Sea Scrolls.* Society of Biblical Literature, Atlanta, 2005.

91. **Eshel, Hanan.** *The Dead Sea Scrolls and the Hasmonean State.* Wm. B. Eerdmans Publishing, 2008.
92. **Evans, Craig. A.** *Opposition to the Temple: Jesus and the Dead Sea Scrolls.* Editura Doubleday, New York, 1995.
93. **Eve, Eric,** *The Jewish Context of Jesus' Miracles.* Sheffield Academic Press, 2002.
94. **Falk, Daniel K.** *The Parabiblical Texts: Strategies for Extending the Scriptures Among the Dead Sea Scrolls.* T&T Clark International, 2007.
95. **Falk, Ze'ev Wilhelm.** *Introduction to Jewish Law of the Second Commonwealth.* E.J. Brill, Leiden, 1972.
96. **Feldman, Ariel.** *The Rewritten Joshua Scrolls from Qumran: Texts, Translations, and Commentary.* Berlin, GmbH&Co, 2014.
97. **Fields, Weston W.** *The Dead Sea Scrolls. A Full History: Volume One. 1947-1960.* Boston Brill 2009.
98. **Fitzmeyer, J.A.** *The Genesis Apocryphon of Qumran Cave I: A Commentary.* ediția a II-a, Roma: Biblical Institute, 1971.
99. **Fitzmeyer, Joseph A. Harrington Daniel J.** *A Manual of Palestinian Aramaic Texts.* Rome, 1978.
100. **Fitzmeyer, Joseph A.** *Responses to 101 Questions on the Dead Sea Scrolls* (Paulist Press, 1992.
101. **Fitzmyer, Joseph A.** *The Impact of the Dead Sea Scrolls.* New Jersey, Paulist Press, 2009.
102. **Fitzmyer, Joseph,** *A Guide to the Dead Sea Scrolls and Related Literature.* Wm. B. Eerdmans, Grand Rapids Michigan, 2008.
103. **Flexner, Stuart Berg,** *Random House Dictionary of the English Language,* ed. II. Random House, 1987.
104. **Flint, Peter W.** *The Dead Sea Scrolls.* Abingdon Press, 2013.
105. **Flint, Peter W.** *The Psalters at Qumran and the Book of Psalms,* Notre-Dame University, University Microfilms, 1993
106. **Flint, Peter, Abegg Jr Martin. Ulrich Eugene,** *The Dead Sea Scrolls Bible. The Oldest Known Bible Translated for the First Time in English.* HarperCollins, 2012.
107. **Forkman, G.** *Limits of the Religious Community.* Lund: Gleerup, 1972.

108. **Forster, W.** *Palestinian Judaism in New Testament Times*. Oliver and Boyd, Edinburgh 1967.
109. **Forta, Arye.** *Judaism*. Oxford, Heinemann Educational, 1995.
110. **Freedman, D. N. Mathews K. A.** *The Paleo-Hebrew Leviticus Scroll*. Winona Lake, Ind.: ASOR/Eisenbrauns, 1985.
111. **Freedman, David Noel ; Beck, Astrid B. și Meyers, Allen C.** *Eerdmans Dictionary of the Bible*. Grand Rapids Michigan, 2000.
112. **Freund, Richard A.** *Secrets of the Cave of Letters: Rediscovering a Dead Sea Mystery*. Amherst, NY: Humanity Books, 2004.
113. **Fritsch, Charles Theodore.** *The Qumrān Community: Its History and Scrolls*. Macmillan, 1972.
114. **Fuller, Michael E.** *The Restoration of Israel: Israel's Re-gathering and the Fate of the Nations in the Light of Early Jewish Literature and Luke-Acts*. Berlin, GmbH&Co, 2006.
115. **Fuller, Michael E.** "The Minor Prophets Manuscripts from Qumran Cave IV", memoriu nepublicat, Harvard University, 1988;
116. **Ganneau, Clermont.** *Archaeological Researches in Palestine During the Years 1873-1874*. London: Palestine Exploration Fund, 1896.
117. **Gibbon, Guy E.** *Anthropological Archaeology*. Columbia University Press, 1984.
118. **Gibbon, Edward Esq.** *The History of the Decline and Fall of The Roman Empire*. Vol XII. Londra, 1839.
119. **Gilmour, Michael J. și Beavis, Mary A.** eds. *Dictionary of the Bible and Western Culture*. Sheffield: Sheffield Phoenix Press, 2011.
120. **Godspeed.** *A History of Early Christian Literature*. University of Chicago Press, 1942.
121. **Golb, Norman.** *The Problem of Origin and Identification of the Dead Sea Scrolls*, Proceedings of the American Philosophical Society 124, 1980.
122. **Golb, Norman.** *Who Wrote the Dead Sea Scrolls?*. London, 1995.
123. **Goldingay, John.** *Psalms*. vol. 1. Michigan, Baker Academy, 2006.
124. **Grabbe, Lester L.** *Judaic Religion in the Second Temple Period: Belief and Practice from the Exile to Yavneh*. London, Routledge, 2000.
125. **Grabbe, Lester.** *A History of the Jewish and the Judaism in the Second Temple Period*. T&T Clark, 2008.

126. **Greenberg, Irving.** *The Jewish Way: Living the Holidays*. New-York, Simon & Schuster, 1988.
127. **Haak, Robert Donel.** *Habakkuk*. E.J. Brill, Leiden, 1992.
128. **Hack, Henri R.G.K; Hack, Robert; Azzam, Rafiq; Charlier, Robert** (eds.). *De Engineering Geology for Infrastructure Planning in Europe: A European Perspective*. Springer-Verlag, Berlin Heidelberg, 2004.
129. **Ḥaklīlī, Rāḥēl.** *Ancient Jewish Art and Archaeology in the Land of Israel*. E.J. Brill, Leiden, 1988.
130. **Hanneken, Todd Russell.** *The Book of Jubilees Among the Apocalypses*. Notre-Dame, Indiana, 2008.
131. **Hanson, P.** *The Dawn of Apocalyptic*. Philadelphia, 1975.
132. **Harding, G. Lankester.** „Khirbet Qumran and Wadi Murabb’at: Fresh Light on the Dead Sea Scrolls and New Manuscript Discoveries in Jordan”. *Palestine Exploration Quarterly* 84, 1952.
133. **Harding, Gerald Lancaster.** *Where Christ Himself May Have Studied: A Monastery at Khirbet Qumran*. London Illustrated News, 1955.
134. **Harrington, Daniel J.** *Wisdom Texts from Qumran*. New-York, Routledge, 1996.
135. **Harrington, Daniel J. și Elgvin Torleif** (eds.). *Qumran Cave 4.XXIV: Sapiential Texts, Part 2; 4QInstruction (Musa le Mevin): 4Q415ff, with a Re-edition of 1Q26 and an Edition of 4Q423* (editori John Strugnell ș.a. *DJD* 34; Oxford: Clarendon, 1999).
136. **Harrington, Hannah.** *The Purity Texts*. T&T Clark International, 2004.
137. **Hempel, Charlotte.** *The Damascus Texts*. Sheffield Academic Press, 2000.
138. **Hempel, Charlotte.** „The Qumran Rule Texts in Context: Collected Studies,” *TSAJ* 154. Mohr Siebeck Tubingen, 2013.
139. **Hengel, M.** *The Pre-Christian Paul*. traducere J. Bowden, London, Philadelphia, 1991.
140. **Hirschfeld, Y.** „Qumran during the Second Temple Period: Re-evaluating the Archaeological Evidence,” *Cathedra* 109. 2003.
141. **Hirschfeld, Y.** *Qumran in Context. Reassessing the Archaeological Evidence*. Peabody, MA: Hendrickson, 2004.
142. **Hjelm, I.** *The Samaritans and the Early Judaism. A Literary Analysis*. Sheffield, 2000.

143. **Hogeter, Albert L. A.** *Expectations of the End: A Comparative Traditio-Historical Study of Eschatological, Apocalyptic and Mesianic Ideas in the Dead Sea Scrolls and in New Testament*. Leiden: Brill, 2009.
144. **Holmberg, Bengt.** *Sociology and the New Testament*. Minneapolis: Fortress, 1990.
145. **Horgan, Mauria P.** *Pesharim: Qumran Interpretation of Biblical Books*. (Catholic Biblical Quaterly Monograph Series 8, Washington: Catholic Biblical Association, 1979.
146. **Horsley, Richard A.** *The Dead Sea Scrolls and The Historical Jesus*, din volumul 3 , *The Dead Sea Scrolls and the Christian Origins*, editat de James H. Charlesworth, Baylor University Press, Waco, Texas, 2006,
147. **Houtman, Alberdina; Sysling, Harry.** *Alternative Targum Traditions: The Use of Variant Readings for the Study in Origin and History of Targum Jonathan*. E.J. Brill, Leiden, 2009.
148. **Humbert, J.B. și Chambon, A.** *Fouilles de Khirbet Qumrân et de Ain Feshkha I, Novum Testamentum et Orbis Antiquus, Seria Archaeologica I* (Göttingen Vandenhoeck and Ruprecht, 1994.
149. **Humbert, J.B. și Chambon, A.** *Fouilles de Khirbet Qumrân et de Ain Feshkha I*. Göttingen Vandenhoeck and Ruprecht, 1994.
150. **Jacobs, Alan.** *The Essential Gnostic Gospels: Including the Gospel of Thomas and the Gospel of Mary*. Duncan Baird Publishers, 2006.
151. **Kapera, Z.J.** „Some Remarks on the Qumran Cemetery”. Wise et al. (eds.), *Methods of investigation*, 97-113; P. Bar-Adon, *Another Settlement od the Judean Desert Sect at ‘En el-Ghuweir on the Shores of the Dead Sea*, BASOR 227, 1977.
152. **Karesh, Sara E. și Hurvitz, Mitchell M.** *Encyclopedia of Judaism*. New York, Infobase Publishing, 2006.
153. **Kazmierski, Carl R.** *John the Baptist: The Prophet and Evagelist*. Collegeville, MN, Liturgical Press, 1996.
154. **Kim, Heerak Christian.** *Zadokite Propaganda in the Late Second Temple Period: A Turning Point in the Late Second Temple Period*. Univeristy Press of America, 1992.
155. **Klawan, Jonathan.** *Purity, Sacrifice, and the Temple: Symbolism and Supersessionism in the Study of Ancient Judaism* (Oxford University Press, 2005.
156. **Knib, Michael A.** ed. *The Qumran Community*. Cambridge University Press, 1987.

157. **Laperrousaz, Ernest- Marie.** *Manuscrisele de la Marea Moartă.* Traducere Ed. Meridiane, București, 1997.
158. **Laperrousaz, Ernest- Marie.** *Qoumran, L'establissement essenien des bord de la Mer Morte: Histoire et archeologie.* Paris: A.&J. Picard, 1976.
159. **Larne, Gerald A.** *Ancient Israel History.* Allynand Bacon, 1968.
160. **LaSor, William S.** *Bibliography of the Dead Sea Scrolls, 1948-1957.* Pasadena: Fuller Theological Seminary, 1958.
161. **LaSor, William. S.** *The Dead Sea Scrolls and the New Testament.* Grand Rapids, 1972.
162. **Laughlin, John C. H.** *Archaeology and the Bible.* London, Routledge, 2000.
163. **Lauterbach, Jacob Zallel.** *A Significant Controversy Between the Sadducees and the Pharisees.* Hebrew Union College Annual, 1927.
164. **Le Moigne, J.** "Sadoq et les Sadocites", *Les Sadducéens.* Paris, 1972.
165. **Leaney, A.R.C.** *The Rule of the Community and its Meaning: Introduction, Translation and Commentary (NTL; London: SCM, 1966.*
166. **Lehmann, O. H. and Stern, S. M.** *Vetus Testamentum* Vol. 3, Fasc. 4 Oct. 1953.
167. **Leiman, Sid Z.** *Canonization of the Hebrew Scripture : The Talmudic Midrashic Evidence* (Transaction : The Connecticut Academy of arts and Sciences, 47; Hamden, CT : Archon, 1976.
168. **Lewis, N.** *The Documents from the Bar Kochba Period in the Cave of Letters: The Greek Papyri;*; H.M. Cotton, J. Geiger, *Masada II, The Yigael Yadin Excavations 1963-1965, Final Reports: The Latin and Greek Documents.* Jerusalem: IES, (1989).
169. **Licht, J.** *Megillat ha-Serakhim mi-Megillot Midbar Yehudah* (Jerusalem: Bialik Institute, 1965.
170. **Lichtenberger, H.** *Studien zum Menschenbild in Texten der Qumrangemeinde* (SUNT 15; Göttingen, 1980.
171. **Lieb, Michael** ș.a. eds. *The Oxford Handbook of the Reception History of the Bible* (Oxford: Oxford University Press, 2011.
172. **Liver, Jacob.** *Manuscrisele de la Marea Moartă, traducere Simona Dumitru.* Editura Herald, București, 2005.

173. **Loade, William R. G.** *The Dead Sea Scrolls on Sexuality: Attitudes Towards Sexuality in Sectarian and Related Literature at Qumran*. Michigan, Wm. B. Eerdmans Publishing, 2009.
174. **Long, Burke O.** *Planting and Reaping Albright: Politics, Ideology, and Interpreting the Bible*. The Pennsylvania University Press, 1997.
175. **Loretz, Oswald.** "Ugarit und die Bibel: Kanaanaische Gotter und Religion in Alten Testament, Darmstadt Wissenechaftliche Buchgesellschaft, 1990.
176. **Lormier, Dominique.** *Les mystères des manuscrits de la mer Morte*. Éditions de Vecchi, Paris, 2009.
177. **Lupieri, E.** "Halakhah qumranica e halakhah battistica di Giovanni: due mondi a confronto," ed. R Penna, Qumran e le Origini Cristiane (Ricerche Storico Bibliche 9/2, Bologna 1997.
178. **Lupieri E.** *Giovanni e Gesù: Storia di un antagonismo*,(Milano, Arnoldo Mondadori Editori, 1991.
179. **Machiela, Daniel.** *The Dead Sea Genesis Apocryphon: A New Text and Translation With Introduction and Special Treatment of Columns 13-17*. E.J. Brill, Leiden, 2009.
180. **Mackay, Christopher S.** *Ancient Rome: A Military and Political History* (Cambridge: Cambridge University Press, 2007.
181. **Mader, A.E.** *Oriens Christianus*. 1937.
182. **Magen, Yigael.** *The Stone Vessel Industry in the Second Temple Period*. JSP 1, Jerusalem 2002.
183. **Magen, Yigael și Finkelstein, I.** *Archaeological Survey of Hill Country of Benjamin*. Ierusalim, 1993
184. **Magen, Yizhak și Peleg, Yuval,** *The Qumran Excavations 1993-2004: Preliminary Report* (JSP 6; Jerusalem: Israel Antiquities Authority, 2007.
185. **Magness, Jodi.** *Archaeology of Qumran an Dead Sea Scrolls*. Grand Rapids Michigan/ Cambridge U.K. 2002.
186. **Magness, Jodi.** *Debating Qumran Essays on Its Archaeology*. Leuven, 2003.
187. **Magness, Jodi.** *Stone and Dung, Oil and Spit: Jewish Daily Life in the Time of Jesus*. Wm. B. Eerdmans Publishing, Michigan, 2011.

188. **Magness, Jodi.** *The Archaeology of the Holy Land: From the Destruction of Solomon's Temple to the Muslim Conquest.* Cambridge University Press, 2012.
189. **Manning, Gary T. Jr.** *Echoes of a Prophet: The use of Ezechiel in the Gospel of John and in Literature of the Second Temple Period.* T&T Clark International, 2004.
190. **Mansoor, Menahem.** *The Thanksgiving Hymns.* E.J. Brill, Leiden, 1961.
191. **Margain, Jean.** "L'Hébreu à Qumrân" în *Manuscrits de la Mer Morte*, ed. E.-M. Lapperousaz. Lés Edition du Cerf, 2000), 153.
192. **Martínez, Florentino García,** "Lista de MSS procedentes de Qumrán", *Henoch*, 11. 1989.
193. **Martínez, Florentino; García; Barrera, J. Treballe.** *The People of the Dead Sea Scrolls*, Leiden, 1995
194. **Martínez, F. García; Van der Woude, A.S.** *A Groningen Hypothesis of Qumran Origins and Early History*, *Revue de Qumran*, 1990.
195. **Martínez, Florentino García** ed. *Testi di Qumran* (traducere C. Martone; Biblica Testi e Studi 4; Brescia: Paideia, 1996.
196. **Martínez, Florentino García** ed. *Textos de Qumran. Edição fiel e complete dos Documentos do Mar Morto*,(traducere V. da Silva; Petrópolis: Vozes, 1995.
197. **Martínez, Florentino García și Tigchelaar, Eibert J.C.** *The Dead Sea Scrolls Study Edition* (Vol. 1, Grand Rapid Eerdemans, 1999);
198. **Martínez, Florentino García, A.S. van der Woude.** (eds.), *De rollen van de Dode Zee: Ingeleid en in het Nederlands vertaald* (2 volume; Kampen: Kok, 1994-1995.
199. **Martínez, Florentino García; Barrera, J. Treballe.** *The People of the Dead Sea Scrolls*, Leiden, 1995.
200. **Martínez, Florentino García.** *Qumran and Apocalyptic: studies on the Aramaic texts from Qumran.* Brill Academic Publisher Incorporated, 1992.
201. **Martínez, Florentino García.** *Textos de Qumrán.* Madrid: Trotta, 1992.
202. **Martínez, Florentino García.** *The Dead Sea Scrolls Translated: The Dead Sea Scrolls in English.* Leiden; New-York, Köln; Brill, 1994),193-195
203. **Martínez, Florentino García.** *The Dead Sea Scrolls Translated: The Qumran Texts in English.* E.J. Brill, Leiden, 1994.

204. **Martínez, Florentino García; Tigchelaar, Eibert J. C.** (eds. și traducători), *The Dead Sea Scrolls Study Edition: 4Q274-11Q31*, volumul 2. E.J. Brill, Leiden, 1998.
205. **Martínez, Florentino García; Trebelle, Barrera Julio C.** *The People of the Dead Sea Scrolls. Their Writings, Beliefs and Practices*. Leiden: Brill, 1993.
206. **Martínez, Florentino García, Van der Woude, A.S.** *A Groningen Hypothesis of Qumran Origins and Early History*, *Revue de Qumran*, 1990.
207. **Mason, Steve.** *Flavius Josephus on the Pharisees: A Composition-Critical Study*. E.J. Brill, Leiden, 1991.
208. **Matkin, J. Michael.** *The Complete Idiot's Guide to the Gnostic Gospels*. Penguin, 2005.
209. **McDonald, Lee Martin.** *The Biblical Canon: Its Origin, Transmission, and Authority*. Michigan, Baker Publishing Group, 2007.
210. **Merbaki, Farah și Puech, Emile.** *Les Manuscrits de la mer Morte*, Editions du Rouerque, 2002.
211. **Merrill, Eugene H.** *Qumran and Predestination: A Theological Study of the Thanksgiving Hymns*. E.J. Brill, Leiden, 1975.
212. **Meyer, Marvin W. și Funk, Wolf-Peter.** *The Nag Hammadi Scriptures: The International Edition*. HarperCollins, 2007.
213. **Meyer, Marvin W.** *The Gnostic Discoveries*. HarperCollins, 2009.
214. **Milik, Jozef Tadeusz.** *Dix ans de découvertes dans la Désert de Juda, Paris*, 1957.
215. **Milik, Jozef Tadeusz.** *Ten Years of Discovery in the Wilderness of Judaea* (traducere de J. Strugnell, SBT 26, London, SCM Press; Naperville, IL. Allenson, 1959.
216. **Milik, Jozef Tadeusz.** *The Books of Enoch: Aramaic Fragments of Qumran Cave 4* (Oxford: Clarendon, 1976.
217. **Moorey, Peter Roger Stuart.** *A Century of Biblical Archaeology*. Kentucky, Louisville, John Knox Press, 1991.
218. **Morrow, A. F. J.** "The Text of Isaiah at Qumran". memoriu nepublicat, Cath. Univ. of America, Washington, 1973-1974.
219. **Na'aman, Nadav.** *Ancient Israel's History and Historiography: The First Temple Period* (Collected Essays), Volum 3. Eisenbrauns, 2006.
220. **Naveh, Joseph.** *Studies in West-Semitic Epigraphy*. The Hebrew University Magnes Press, 2009.

221. **Negoită, Athanasie.** *Manuscrisele eseniene de la Marea Moartă* (Ed. Științifică București, 1993).
222. **Netzer, Ehud.** *Hasmonean and Herodian Palaces at Jericho I: Stratigraphy and Architecture.* Ierusalim 2001.
223. **Netzer, Ehud.** *Masada III, The Yigael Yadin Excavations 1963-1965, Final Reports: The Buildings-Stratigraphy and Architecture.* Jerusalem: IES, 1991.
224. **Neusner, Jacob.** *Fellowship in Judaism: The First Century and Today.* Wipf & Stock Pub, 2004.
225. **Neusner, Jacob.** *The Idea of Purity in Ancient Judaism: The Haskell Lectures, 1972-1973.* E.J. Brill, Leiden, 1973.
226. **Newton, Michael,** *The Concept of Purity at Qumran And in the Letters of Paul.* Cambridge University Press, 1985.
227. **Niemi, Tina M, Ben-Avraham, Zvi; Gat, Joel** (eds.). *The Dead Sea: The Lake and Its Setting.* Oxford University Press, 1997.
228. **Nitzan, B.** *Megillat Peshet Habakkuk* (Jérusalem, Bialik Institute, 1986).
229. **Nodet, Etienne.** *A Search for the Origins of Judaism. From Joshua to the Mishnah,* traducere de Ed Crowley. *JSOT SuppSeries* 248, Sheffield Academic Press, 1997.
230. **Ochoa, José,** *Atlas Historico de la Biblia, I. Antiquo Testamento* (Archivos Acento, 2003).
231. **Oegema, Gerbern S.; James, H. Charlesworth** (eds.), *The Pseudepigrapha and Christian Origins: Essays from the Studiorum Novi Testamenti Societas.* T&T Clark International, 2008.
232. **Oppenheimer, A'Haron.** *The 'am Ha- 'aretz: A Study in the Social History of the Jewish People in the Hellenistic-Roman Period.* Leiden, Brill, 1977.
233. **Pagels, Elaine.** *Scripturile gnostice de la Nag Hammadi,* traducere Walter Fotescu, Editura Herald, București, 2013.
234. **Pajunen, Mika S.** *The Land to the Elect and Justice for All: Reading Psalms in the Dead Sea Scrolls in Light of 4Q38.* Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 2013.
235. **Palumbo, Arthur E. Jr.** *The Dead Sea Scrolls and the Personages of Earliest Christianity.* Algora Publishing, New York, 2004.

236. **Patrich, Joseph.** “*Khirbet Qumran in Light of New Archaeological Explorations in the Qumran Caves*”, M.O. Wise, N. Golb, J.J. Collins și D.G. Pardee, *Methods of Investigations of the Dead Sea Scrolls and the Khirbet Qumran Site, Present Realities and Future Prospects*. ANYAS 722, New York, New York Academy of Sciences, 1994.
237. **Patrich, Joseph.** *Archaeological Survey in Judaea and Samaria. Map of Den Mar Saba (109/7)*. Jerusalem, 1995.
238. **Paul, Andre.** *La Bible Avant la Bible*. Les éditions du Cerf, Paris, 2005.
239. **Pearson, Birger A.** *Gnosticism and Christianity in Roman and Coptic Egypt*. T&T Clark, 2004.
240. **Pearson, Birger A.** Nag Hammadi, ABD 4: 982-993.
241. **Petrie, W. M.** *Diospolis parva, the cemeteries of Abadiyeh and Hu, 1898–99*. London, Egypt Exploration Fund, 1901.
242. **Pfeiffer, C.I., Vos, H.F., Rea, J.** *The Wycliffe Bible Encyclopedia*. Moody Press, 2005.
243. **Pickering, S.R.** și **Cook, R.R.E.** *Has a Fragment of Gospel of Mark Been Found at Qumran?*. Papirology and Historical Perspectives 1; Sidney, 1989.
244. **Pineles, J.** *Istoria evreilor*. Iași, 1928. 64
245. **Pinnick, Avital.** *The Orion Center Bibliography of the Dead Sea Scrolls (1995-2000)*. STDJ 41; Leiden: Brill. 2001.
246. **Polach, Dilette,** *Radiocarbon dating literature: the first 21 years, 1947-1968 : annotated bibliography*. Academic Press, London, 1988.
247. **Tofană, Stelian Pr.Prof. Univ. Dr..** *Introducere în Studiul Noului Testament*, vol. I, *Text și Canon. Epoca Noului Testament*. Presa Universitară Clujeană, 2000.
248. **Price, Randall.** *Secrets of the Dead Sea Scrolls*. Harvest House Publishers, 1996.
249. **Puech, Émile.** *Les Manuscrits de la mer Morte*. Editions du Rouerque, 2002.
250. **Rabin, C.** *The Zadokite Document*, Oxford, 1954
251. **Rasmussen, Carl.** *Zondervan Atlas of the Bible*. Zondervan, Grand Rapids, Michigan, 2010.
252. **Reed, S.** *The Dead Sea Scrolls on Microfiche: A Comprehensive Facsimile Edition of the Texts from the Judean Desert*: (ed. Emanuel Tov, în colaborare cu Stephen J. Pfann; DSSM; Leiden: E. J. Brill și Israel Antiquities Authority, 1993.

253. **Reich, Bernard.** *A Brief History of Israel*, ed. 2. Washington D.C. Infobase Publishing, 2008.
254. **Reif, Stefan C.** *Problems with Prayers: Studies in the Textual History of Early Rabbinic Liturgy*. Berlin, GmbH&Co, 2006.
255. **Renan, Ernest.** *Histoire du peuple d'Israel*, (Paris, Calmann Levi 1887-1883, vol. 5. 400.
256. **Rengstorff, K.-H.** *Khirbet Qumran and the Problems of the Dead Sea Caves*. Leiden, 1963.
257. **Richard, Suzanne.** *Near Eastern Archaeology: A Reader*,(Eisenbrauns, 2003.
258. **Robinson, James M.** *The Nag Hammadi Library in English* (Brill, Leiden, 1977.
259. **Robinson, James M. și Smith, Richard,** *The Nag Hammadi Library in English*, Translated and Introduced by Members of the Coptic Gnostic Library Project of the Institute for Antiquity and Christianity, Claremont, California, ediția IV, revizuită, Leiden Brill, 1996
260. **Roth, Cecil.** *The Dead Sea Scrolls: A New Historical Approach*. W. W. Norton & Company, 1996.
261. **Rowland, C.** *Christian Origins: From Messianic Movement to Christian Religion*. Minneapolis, 1985.
262. **Rule, William Harris.** *History of the Karaite Jews*. Longmans, Green and Co. , London , 1870.
263. **Russell, D. S.** *The Method and Message of Jewish Apocalyptic* (Westminster John Knox Pr. 1964.
264. **Saldarini, Anthony J. J. VanderKam James C. C.** *Pharisees, Scribes and Sadducees in Palestinian Society*. Wm.B. Eerdmans Publishing Co. 2001.
265. **Samuel, Rinna.** *Israel and the Holy Land*. Golden Press, New York, 1969.
266. **Sanders ,Edward P.** *The Historical Figure of Jesus*. Londra, Penguin, 1993.
267. **Sanders, James A.** *Torah and Canon*. ugsburg Fortress Pub, 1972.
268. **Sanders James A.** *The Dead Sea Psalms Scroll*. Ithaca, New York: Cornell University Press, 1967.
269. **Sanderson, E.** *An Exodus Scroll from Qumran: 4QpaleoExod^m and the Samaritan Tradition*. Atlanta, 1986.

270. **Sarna, Nahum M.** *Songs of the Heart: An Introduction to the Book of Psalms.* Schocken, 1993,
271. **Sarna, Nahum.** *Exploring Exodus* (New York: Schocken Books, 1986.
272. **Sawyer, John F. A.** ed. *The Blackwell Companion to the Bible and Culture* (Oxford: Wiley-Blackwell, 2006.
273. **Schechter, Solomon.** *Fragments of the Zadokite Work: Documents of Jewish Sectaries,* vol. 1 (Cambridge, England, 1910.
274. **Schiffman, L.H.** *Reclaiming the Dead Sea Scrolls. The History of Judaism, the Backgrounds of Christianity, and the Lost Library of Qumran,* Philadelphia, 1994.
275. **Schiffman, Lawrence H.** *The Halakhah at Qumran,* Volumul 1 (Leiden: Brill, 1975.
276. **Schiffman, Lawrence H.** “Sectarian Law in the Dead Sea Scrolls: Courts, Testimony, and the Penal Code,” *Brown Judaic Studies* 33 (1983).
277. **Schifmann, Lawrence H.** *Les manuscrits de la Mer Morte et le judaïsme.* Edition Fides, 2003.
278. **Schofield, Alison,** *From Qumran to the Yahad: A New Paradigm of Textual Development for The Community Roule* (Leiden, Brill, 2009. 257-258.
279. **Scholer, David M.** *Nag Hammadi Bibliography 1995-2006.* E.J. Brill, Leiden, 2008.
280. **Scholer, David M.** *Nag Hammadi Bibliography 1948–1969.* E.J. Brill, Leiden, 1971.
281. **Scholer, David M.** *Nag Hammadi Bibliography 1970–1994.* E.J. Brill, Leiden, 1997.
282. **Schuller, E.M.** *4Q 380 and 381 Two Collections of Non-canonical Psalms from Qumran: Edition, Translation and Commentary.* Harvard University, 1984.
283. **Schurer, E.** *History of the Jewish People in the age of Jesus Christ.* vol. 2 Edinburgh, 1979.
284. **Scobie, Charles H. H.** *John the Baptist.* Philadelphia: Fortress, 1964.
285. **Seward, Desmond,** *Jerusalem's traitor: Josephus, Masada, and the fall of Judea.* Da Capo Press.
286. **Shaked, Shaul, Ford, James Nathan; Bhayro, Siam.** *Aramaic bowl spells: Jewish Babylonian Aramaic bowls. Magical and religious literature of late antiquity.* volum 1. E.J. Brill, Leiden, 2013.
287. **Shanks, Hershel.** *The Copper Scroll and the Search for the Temple Treasure.* Biblical Archaeology Society, 2007.

288. **Shepherd, D.** *Targum and Translation. A Reconsideration of the Qumran Aramaic Version of Job.* Assen, 2004.
289. **Sivertsev Alexei M.** *Households, Sects, and the Origins of Rabbinic Judaism.* E.J. Brill, Leiden, 2005.
290. **Smelik, Klaas A. D.** *Writings from Ancient Israel: A Handbook of Historical and Religious Documents.* T&T Clark, 1991.
291. **Soggin, J.A.** *Introduction to the Old Testament.* London, 1989.
292. **Sokoloff, M.** *The Targum to Job the Qumran Cave XI* (Ramat-gan: Bar Ilan University, 1974).
293. **Stegemann, Hartmut.** *The Library of Qumran: On the Essenes, Qumran, John the Baptist, and Jesus.* E.J. Brill, Leiden, 1998.
294. **Steinmann, Jean.** *Saint John the Baptist and the Desert Tradition.* Harper, 1958)
295. **Stern, Ephraim** ș.a. ed. *En-Gedi Excavations 1: Final Report (1961-1965).* Jerusalem: Israel Exploration Society; Institute of Archaeology, Hebrew University of Jerusalem, 2007.
296. **Stone, Michael E.** *Scriptures, Sect and Visions: A Profile of Judaism from Ezra to the Jewish Revolt.* Philadelphia: Fortress, 1990.
297. **Sukenik, E. L.** *The Dead Sea Scrolls of the Hebrew University.* Ierusalim, Magnes Press și The Hebrew University, 1955.
298. **Swanson Dwight D.** *The Temple Scroll and the Bible. The Methodology of 11QT.* E.J. Brill, Leiden, 1994.
299. **Talmon, S.** *The World of Qumran from Within.* Jerusalem, Leiden, 1989.
300. **Talmon, S.** *World of Qumran.* Magnes Press, The Hebrew University, 1989.
301. **Talmon, S.** , *Sippurah shel Mesadah.* Jérusalem, 1994.
302. **Taylor, Joan E.** *The Essenes, the Scrolls, and the Dead Sea.* Oxford University Press, 2012.
303. **Taylor, R.E. și Aitkin, M.J.** *Chronometric Dating în Archaeology* (New York: Plenum, 1997).
304. **Thackeray, H. St. J. și alții.** *Iosif Flavius, I-IX, V* Cambridge Mass. (1926-1955)
305. **Theissen G.** *Sociology of Early Palestinian Christianity.* traducere J. Bowden. Philadelphia, 1978.
306. **Thomas, Joseph,** *Le mouvement baptiste en Palestine et Syrie.* Gembloux: Ducolot, 1935.

307. **Tiggchelaar, Eibert J.C.** *The White Dress of the Essenes and the Pythagoreas*, prezentat la SBL International Meetings, Berlin, 2002.
308. **Tov, Emanuel, cu colaborarea lui Pfann, Stephan J.** *Companion Volume to the Dead Sea Scrolls*. Microfiche Edition, Leyden, Brill, ediția a II-a, 1995.
309. **Tov, Emanuel; Evans Craig A.** *Exploring the Origins of the Bible. Acadia Studies in Bible and Theology: Canon Formation in Historical, Literary, and Theological Perspective*. Michigan, Baker Publishing Group, 2008.
310. **Tov, Emanuel.** *Textuel Criticism of the Hebrew Bible*. Minneapolis: Fortress Press; Assen/Maastricht: Van Gorcum, 1992.
311. **Trever, John C.** *Scrolls from Qumran Cave 1*. Jerusalem: Albright Institute of Archaeology and The Shrine of the Book, 1972.
312. **Trever, John C.** *The Untold Story of Qumran*. Westwood: Fleming H. Revell Company, 1965.
313. **Trever, John C.** *Scrolls from Qumran Cave 1*. Jerusalem: Albright Institute of Archaeological Research and Shrine of the Book, 1974.
314. **VanderKam, C.** New York: Oxford University Press, 2000.
315. **Tristram, Henry Baker.** *Bible places: or, The topography of the Holy Land, a succinct account of all the places, rivers, and mountains of the land of Israel, mentioned in the Bible, so far as they have been identified: together with their modern names and historical references*. London, Society for Promoting Christian Knowledge, 1884.
316. **Tucci, Paul A. și Rosenberg, Mathew T.** *The Handy Geography Answer Book*. Detroit, Visible Ink Press, 2009.
317. **Tuniz, C. Bird J.R. Fink, D. și Herzog, G.F.** *Accelerator Mass Spectrometry: Ultrasensitive Analysis for Global science*. Boca Raton, FL: CRC, 1998.
318. **Ullmann-Margalit, Edna.** *Out of the Cave: A Philosophical Inquiry into the Dead Sea Scrolls Research*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2006.
319. **Ulrich, E.** *The Dead Sea Scrolls and the Origins of the Bible*. Grand Rapids/Leiden, 1999.
320. **VanderKam, James C.** *The Dead Sea Scrolls Today*. Grand Rapids: Wm. B. Eedermans, 1994.
321. **VanderKam, James C.** *The Dead Sea Scrolls Today*. Grand Rapids: Eedermans, 2009.

322. **VanderKam, James C. Milik Jozef T.** “Jubilees, în Qumran Cave 4. VIII: Parabiblical Texts, Part. 1” ed. H.W. Attridge ș.a. *DJD 13*, Oxford: Clarendon, 1994. 1-140.
323. **VanderKam, James C.** “The Agedah, Jubilees and PseudoJubilees in The Quest for Context and Meaning: Studies in Biblical Intertextuality in Honor of James A. Sanders.”. C.A. Evans și S. Talmon ed, *Biblical Interpretation Series 28*; Leiden Brill, 1997.
324. **VanderKam, James C. Flint Peter,** *The Meaning of the Dead Sea Scrolls: Their Significance For Understanding the Bible. Judaism, Jesus and Christianity.* T&T Clark International: New York, 2002.
325. **Vaughn, Andrew G.; Killebrew, Ann E.** eds. *Jerusalem in Bible and Archaeology: The First Temple Period.* Society of Biblical Literature, 2003.
326. **De Vaux, Père Roland,** *Archaeology and the Dead Sea Scrolls.* The British Academy, Oxford, 1977.
327. **De Vaux, R.** *Archaeology and the Dead Sea Scrolls.* London, Oxford University Press, 1973.
328. **Vermes, Geza, Goodman M.** *The Essenes according to the Classical Sources,* Sheffield, 1989.
329. **Vermes, Geza,** *The Story of the Scrolls.* Londra : Penguin Books, 2010.
330. **Vermès, Géza,** *Providential Accidents: An Autobiography.* Rowman & Littlefield, 1999.
331. **Vermes, Geza,** *The Complete Dead Sea Scrolls in English.* Pelican Books, 1962.
332. **De Waard, J.** *A Comparative Study of the OT Text in the Dead Sea Scrolls and in the NT.* Leiden, 1965.
333. **Wacholder, Ben Zion și Abegg, M.** *Preliminary Edition of the Unpublished Dead Sea Scrolls: The Hebrew and Aramaic Texts from Cave Four.* Washington: Biblical Archaeology Society, D.C. 1991 și 1993.
334. **Walke, Williston; Norris, Richard Alfred; Lotz, David W.; Handy, Robert T.** *History of the Christian Church.* Macmillan, New York, 1985.
335. **Washburn, D.L.** *A catalog of Biblical Passages in the Dead Sea Scrolls.* Atlanta,. GA: Society of Biblical Literature, 2002. 128-133.
336. **Weinberger, Gavriel,** Livshitz Yakov, Givati Amir ș.a. *The Natural Water Resources Between the Mediteranean Sea and the Jordan River.* Jerusalem, 2012.

337. **Weinfeld, Moshe**, *Normative and Sectarian Judaism in the Second Temple Period*. T&T Clark, 2005.
338. **Sir Wilkinson, John Gardner**, *Topography of Thebes, and general view of Egypt: being a short account of the principal objects worthy of notice in the Valley of the Nill*. John Murray, Albermarle Street, London, 1835.
339. **Wilson, John Marius; Finden, Edward Francis; Finden, William**, *Landscapes of interesting localities mentioned in the Holy Scriptures*. Edinburgh, Fullarton & Printers.
340. **Wise, Michael; Abegg, Martin, Jr., Cook, Edward**, *The Dead Sea Scrolls. A New Translation*. New York, 1996.
341. **Wise, Michael; Abegg, Martin, Jr.; Cook Edward**, *Les manuscrits de la mer Morte*. Plon, 2001.
342. **Wise, Michael; Abegg Martin, Jr. Cook Edward**, *Les Manuscrits de la mer Morte*. Perrin, 2003.
343. **Wise, Michael O.; Abegg Martin G. , Cook Edward M.** *A New Translation: The Dead Sea Scrolls*. New York: Harper Collins Publisher 2005.
344. **Wise, Michael; Abegg, Martin Jr și Hirschfeld, Y.** *Qumran in Context. Reassessing the Archaeological Evidence*. Peabody, 2004.
345. **Van der Woude, A.S.** *Die messianischen Vorstellungen der Gemeinde von Qumran*. Assen: Van Gorcum, 1957.
346. **Yadin, Yigael**. *The Temple Scroll*, 3 volume. Ierusalim: Israel Exploration Society, 1983.
347. **Yadin, Yigael**. *Bar-Kokhba: The Rediscovering of the Legendary Hero of the Second Jewish Revolt against Rome*. Random House New York, 1971.
348. **Yadin, Yigael; Greenfield, J.C.; Yardeni, A. și Levine, B.A.** *The Document from the Bar Kochba Period in the Cave of Letters: Hebrew, Aramaic and Nabatean-Aramaic Papyri*. Jerusalem, 1980.
349. **Yadin, Z.; Naveh, J.** *Masada I, The Yigael Yadin Excavations 1963-1965, Final Reports: The Aramaic and Hebrew Ostraca and Jar Inscriptions*. Jerusalem: IES, 1989.
350. **Yassif, Eli**. *The Hebrew folktale: history, genre, meaning*. Indiana University Press, 1999.
351. **Zeuner, Frederick E.** *Palestine Exploration Quaterly* 92, 1960.

IV. Studii și articole

352. **Abegg, Jr. Martin G.** "The Hebrew of the Dead Sea Scrolls", în *The Dead Sea Scrolls after Fifty Years. A comprehensive Assessment*, editat de Peter W. Flint și James Vanderkam cu asistența Andreei E. Alvarez, vol. I. Brill, (1998): 325-358.
353. **Abegg, Jr. Martin G.** "Messianic Hope and 4Q285. A Reassessment," în *JBL* 113, (1994): 81-91.
354. **Adams F, Adriaens A., Aerts A. Raedt I. De, Janssens K. și Schalm O.** „Micro and Surface Analysis in Art and Archaeology.” *Journal of Analytical Atomic Spectrometry*, Vol. 12 (March, 1997): 257-265
355. **Aerts, A. Janssens K. Adams F.** "Trace level microanalysis of Roman glass from Khirbet Qumran , Israel", *Journal of Archaeological Science* 26 (1999): 883-891.
356. **Albright, W. F.** „A Biblical Fragment from the Maccabaeian Age: The Nash Papyrus”, *JBL* 56 (1937): 25-35.
357. **Albright, William Foxwell,** „On the Date of the Scrolls from ,Ain Feshkha and the Nash Papyrus”, *BASOR* 115 (1949): 10-19.
358. **Allegro, John M.** "Further messianic references in Qumran literature," *Journal of Biblical Literature* 75, (3 Sept. 1956): 174-176.
359. **Allegro, John M.** "Further Light on the History of Qumran Sect." în *JBL* 75. (1956): 89-93.
360. **Allegro, John M.** "Jesus and Qumran." *Jesus in History and Myth*, ed. Hoffman și Larne, (1986): 89-96.
361. **Allegro, John M.** "Qumran Cave 4, I (4Q 158 - 4Q 186)", *DJD* 5 (Oxford: Clarendon, (1968): 79-81.
362. **Amusin I.D.** "Ephraïm et Manassé dans le Peshet Nahum," în *RQ*, 4 (1963): 386-396.
363. **Amusin I.D.** "A propos de l'interprétation de 4Q161 (fragments 5, 6, 8), *RevQ* 8/31 (1972-1975): 381-92.
364. **Atkinson Kenneth R.** „4QMMT and Psalm of Solomon 8: Two Anti-Sadducean Documents” *The Qumran Chronicle* 11 (2003): 57-77.

365. **Atkinson Kenth R.** „In the Use of Scripture in the Development of Militant Davidic Messianism at Qumran: New Light from Interpretation Psalm of Solomon 17,” în *The Interpretation of Scripture in Early Judaism and Christianity: Studies in Language and Tradition*. Craig A. Evans ed.. Sheffield Academic Press, (2000): 106-123.
366. **Avi-Yonah, Michael.** „Map of Roman Palestine”, *Quarterly of the Department of Antiquities in Palestine* 5 (1936): 139-196.
367. **Baillet, M.** “Livres des Jubilés”. editori M. Baillet, J.T. Milik și R. de Vaux, *DJD* 3, Oxford: Clarendon, (1962): 77-98.
368. **Baillet, M.; Milik, J. T.; de Vaux, R.; Baker, H.W.** “Les 'Petites grottes' de Qumrân; exploration de la falaise; les grottes 2Q,3Q,5Q,6Q,7Q,10Q; le rouleau de cuivre” în *DJD* 3 Oxford: Clarendon, (1962).
369. **Baillet, M. ; Milik, J.T. și De Vaux, R.** „Les Petites Grottes de Qumran.” *DJD* 3, Oxford : Clarendon Press, (1962) : 84-89.
370. **Bar –Adon, Pessach.** “Another Settlement of the Judean desert Sect at ‘Ain el Ghuweir on the Dead Sea”, *Eretz Israel* 10 (1971): 72-89.
371. **Bar-Adon, Pessach.** *Another Settlement of the Judean Desert Sect at ‘En el-Ghuweir on the Shores of the Dead Sea. BASOR* 227, (1977): 1-25.
372. **Barag, Dan.** „Ein-Feshkha” în *Encyclopedia of the Dead Sea Scrolls*, Vol.1, Lawrence H. Schiffman, James C. VanderKam (eds). Oxford: OUP, (2000): 1:238-240.
373. **Baramki, D.C.** „The Pottery from Kh. el Mefjer.” *QDAP (The Quarterly of the Department of Antiquities of Palestine)* 10 (1944): 65-103.
374. **Barthélémy, Jean – Dominique.** “Critique textuelle de l’AT”, III, *OBO* 50/3. Freiburg-Göttingen, (1992).
375. **Barthelemy, Jean – Dominique și Milik, J.T.** *Qumran Cave 1 DJD* 1. Oxford : Clarendon Press, (1955) : 1-163.
376. **Barthélemy, Jean – Dominique.** "A Reexamination of the Textual Problems in 2 Sam 11:2 - 1 Kings 2:11 in the Light of Certain Criticisms of Les Devanciers d'Aquila", *1972 Proceedings: IOSCS, Pseudepigrapha*, ed. Robert A. Kraft. *Septuagint and Cognate Studies* 2; *SBL* (1972): 1-126.
377. **Basser, H.W.** “Peshar Hadavar: The Truth of the Matter in Mémorial Jean Carmignac. Etudes Qumrâniennes.” în *Revue de Qumrân*, 49-52, vol. 13. (1988): 389-405.

378. **Baumgarten, Joseph M.** „Laws of the Damascus Document.” *DJD* 18, Oxford: Clarendon Press, (1996): 215-229.
379. **Baumgarten, Joseph M.** “Damascus Document (CD)”, în *The Dead Sea Scrolls: Hebrew, Aramaic and Greek Texts with English Translations*, editată de J. Charlesworth, vol. I, (1999): 4-57.
380. **Baumgarten, Joseph M.** “Perek Shirah An Early Response to the Psalm 151” în *Revue de Qumran* 9, (1977): 163-188.
381. **Baumgarten, Joseph M.** „Sadducean Elements in Qumran Law” în Eugene C. ULRICH (ed.), *The Community of the Renewed Covenant*. University of Notre Dame Press, (1994): 27-39.
382. **Baumgarten, Joseph M.** „Qumrân Cave 4: The Damascus Document (4Q266-273).” *DJD* 13. Clarendon Press, (1996): 13-24.
383. **Bernstein, Moshe.** „Biblical Interpretation in the Dead Sea Scrolls: Looking Back and Looking Ahead”, în Adolfo D. Roitman, Lawrence H. Schiffman, Shani Tzoref (eds.), *The Dead Sea Scrolls and Contemporary Culture: Proceedings of the International Conference held at the Israel Museum, Jerusalem*. July 6-8, (2008).
384. **Bernstein Moshe.** “Peshar Habakkuk,” în *Encyclopedia of the Dead Sea Scrolls Vol. 2* editori Lawrence H. Schiffman & James C. VanderKam, New York: Oxford University Press, (2000): 640-647.
385. **Bernstein Moshe J., Aslomo A, Koymfan.** “The Interpretation of Biblical Law in the Dead Sea Scrolls: Forms and Methods,” în Matthias Henz ed., *Biblical Interpretation At Qumran, Study of the Dead Sea Scrolls and Associated Literature*. Wm. B. Eerdmans Publishing Co. (2005): 61-87.
386. **Berrin, Shani L.** „Qumran Pesharim” în *Biblical Interpretation at Qumran* (ed. Mathias Henze; Grand Rapids: Eerdmans, (2005): 110-33.
387. **Berrin, Shani L.** "Pesharim," în *EDSS* (2000), 2:644–47.
388. **Berrin, Shani L.** “The Peshar Nahum Scroll from Qumran: An Exegetical Study of 4Q169”, *STDJ* 53, Brill Academic Publisher, (2004): 12-18.
389. **Bertholon, Régis; Lacoudre, Noël; Vasquez, Jorge.** „The Conservation and Restaoration of the Copper Scroll from Qumran.” George J. Brooke, Philip R. Davies (eds.), *Copper Scroll Studies*. Sheffield Academic Press, (2004):460-503.

390. **Bienkowski, Piotr; Sedman Leonie.** „Busayra and Judah: Stylistic Parallels in the Material Culture.” *Studies in the Archaeology of the Iron Age in Israel and Jordan*, Amihai Mazar ed., *JSOT Sup.* 334, Sheffield Academic Press, (2001): 310-325.
391. **Birnbaum, S.A.** The Leviticus fragment from the Cave, *BASOR* 118:20 (1950).
392. **Birnbaum, S.A.** „The Date of the Hymn Scroll (1QH)” în *PEQ* 84 (1952).
393. **Bockuehl, Markus.** „Origins of Biblical Commentaries,” în *Text, Thought, and Practice in Qumran and Early Christianity*. Ruth A. Clements, Daniel R. Schwartz (eds.). *STDJ* 84, E.J. Brill, Leiden, (2004): 3-29.
394. **Bohrmann, Monette,** “La Loi dans la société juive”, *DHA* vol.23/1 (1997): 5-53
395. **Bonani, G.; S. Ivy; Wolfi, W.; Broshi, M.; Carmi, I., Strugnell, J.** „Radiocarbon dating of fourteen Dead Sea Scrolls”, *Radiocarbon* 34 (1992): 843-849.
396. **Brooke, George J.** „Between Authority and Canon: The Significance of Reworking the Bible for Understanding the Canonical Process.” în *Reworking the Bible: Apocryphal and Related Texts at Qumran. Proceedings of a Joint Symposium by the Orion Center for the Study of the Dead Sea Scrolls and Associated Literature and the Hebrew University Institute for Advanced Studies Research Group on Qumran, 15-17 January, 2002*, Esther G. Chazon, Devorah Dimant și Ruth A. Clements eds. *Studies on the Texts of the Desert of Judah* 58, Leiden: Brill, (2005): 85-104.
397. **Brooke, G.J.** "Isaiah in the Pesharim and Other Qumran Texts," în, *Writings and Reading the Scroll of Isaiah. Studies of an Interpretive Tradition*. C.C. Boyles și C.A. Evans editori, *VT sup* 70, 1-2, Leiden: E.J. Brill, (1997): 2:609-632.
398. **Brooke, G. J.** “Exegesis at Qumran: 4Q Florilegium in Its Jewish Context”, *JSOT Supplement Studies* 29. Sheffield, JSOT Press, (1985):
399. **Brooke, G.J.** "The Pesharim and the Origins of the Dead Sea Scrolls," în *Methods of Investigation of the Dead Sea Scrolls: Present Realities and Future Prospects* New York, (2001): 304-320.
400. **Brooke, G. J.** “Torah in the Qumran Scrolls”, în *Bibel in jüdischer und christlicher Tradition. Festschrift Johann Maier zum 60. Geburtstag*. ediția H. Merklein, Bonn, (1993): 97-120.
401. **Brooke, George J.** „The Qumran Scrolls and the Demise of the Distinction between Higher and Lower Criticism”, în *New Directions in Qumran Studies*. ed. William John

- Lyons, Jonathan G. Campbell, Lloyd Keith Pieterse, T&T International, New York, (2005): 26-42.
402. **Brooke, George J.** „The Temple Scroll And the Archaeology of Qumran, 'Ein Feshkha and Masada”, *Revue de Qumran* 13(1988): 225-237.
403. **Brooke, George J.** „Qumran Peshet: Towards the Re-definition of a Genre,” *RevQ* 10 (1981): 204-210.
404. **Broshi, Magen.** “Qumran and Its Scrolls: Stocktaking.” *Cathedra* 109 (2003): 162-182.
405. **Broshi, Magen.** „Qumran: Archaeology.” *EDDS* 2, New York: Oxford University Press, (2000): 733-739.
406. **Broshi, Magen.** „The Archeology of Qumran” în *The Dead Sea Scrolls: Forty Years of Research*. ed. Devorah Diamant, Uriel Rappaport, (1992): 103-115.
407. **Broshi, M.** “Was Qumran a Crossroads?”, *RevQ* 19(1999): 273-276.
408. **Broshi, M. and Eshel, H.** „Qumran and the Dead Sea Scrolls: The Contention of Twelve Theories,” în *Religion and Society in Roman Palestine: Old Questions, New Approaches* (ed. D. Edwards; New York: Routledge, (2004): 162-169.
409. **Brooke, George J.** „The Temple Scroll And the Archaeology of Qumran, 'Ein Feshkha and Masada”, *Revue de Qumran* 13(1988): 203-207.
410. **Brownlee, William H.** “The Significance of 'David's Compositions” *RQ* 5 (1964/1966): 569–74.
411. **Brownlee, William H.** *John the Baptist in the Light of Ancient Scrolls*, in *The Scrolls and the New Testament*. ed. K. Stendahl, cu o introducere de J.H.Charlesworth New York: Crossroad, (1992): 33-35.
412. **Brownlee, William H.** “Whence the Gospel according to John”, in *John and the Dead Sea Scrolls*, J.H. Charlesworth ed., New York: Crossroad, (1991): 166-194.
413. **Brownlee, W.** “The Midrash Peshet of Habakkuk”, *SBLMS* 24, Missoula, MT: Scholars Press (1979): 23-36.
414. **Brownlee, W.H.** "The Wicked Priest, the Man of Lies and the Righteous Teacher – The Problem of Identity," în *JQR*, 73 (1982), 1–37;
415. **Brownlee, W.H.** „Dead Sea Manual of Discipline” *BASOR* 10-12. (1951).
416. **Brownlee, W.H.** "The Jerusalem Habakkuk Scroll." în *BASOR*, 112 (1948): 8–18.

417. **Callaway, Joseph A.** „Sir Flinders Petrie Father of Palestinian Archaeology,” *BAR* 6. (1980): 44-55.
418. **O’Callaghan J.** “New Testament Papyri in Qumran Cave 7?” *Supplement to JBL* 91 (1972): 1-20.
419. **Campbell, Jr. Edward F.** „Paul W. Lapp: In Memoriam”, *The Biblical Archaeologist*, vol. 33, nr. 2. Mai, (1970): 60-62.
420. **Carmignac, Jean.** „Le Document de Qumrân sur Melkisédék,” *RevQ* 7 (1969) 59–71.
421. **Charlesworth, James H.** „The Dead Sea Scrolls: Their Discovery and Challenge to Biblical Studies”, în James H. Charlesworth ed. *The Bible and the Dead Sea Scrolls, Volume One Scripture and the Scrolls the Second Princeton Symposium on Judaism and Christian Origins* (Baylor University Press Waco, Texas, (2006): 1-23.
422. **Charlesworth, James H.** “The Origin and Subsequent History of Authors of the Dead Sea Scrolls: Four transitional Phases Among the Qumran Essenes” *RQ* 10 (1979-1980): 167-202.
423. **Charlesworth, James și Stuckenbruck L.** *Rule of the Congregation (1QSa)*, în *The Dead Sea Scrolls: Hebrew, Aramaic and Greek Texts with English Translations*, vol. I, editat de J. Charlesworth, (2006): 108-117.
424. **Charlesworth, James și Stuckenbruck L.** *Blessings (1QSB)*, în *The Dead Sea Scrolls: Hebrew, Aramaic and Greek Texts with English Translations*, vol. I, editat de J. Charlesworth, Ierusalim. Israel Exploration Society – Shrine of the Book – Israel Museum, (1992): 119-131.
425. **Chirilă, Ioan Pr.** „Hymns and Mysteries to Qumran-Exegetical Problem” în *Studia Theologia Orthodoxa*, no.1-2. (2000)
426. **Chirilă, Ioan, Pr.** „Repere exegetice qumraniene”, în *Studia Universitatis „Babeș-Bolyai” – Theologia Orthodoxa*, nr. 1-2. (2000)
427. **Chirilă, Ioan, Pr.** „Comunitatea de la Qumran și legătura sa cu Ierusalimul,” în vol. *Actele Conferinței biblice a Facultății de Teologie Romano-catolică din Szeged, Ungaria*, aug.-sept. (2003).
428. **Chirilă, Ioan Pr.** „Vestirea distrugerii Templului lui Irod în pseudoepigrafe, în manuscrisele de la Qumran și în alte texte înrudite”, în *Volumul omagial dedicat PC Arhid. prof. dr. Constantin Voicu. Ed. IBMBOR, București*, (2005).

429. **Chirilă, Ioan Pr.** „Qumran - 60 de ani de relevante științifice și de polemici”, în *Tabor* nr. 8, anul I, noiembrie (2007).
430. **Chirilă, Ioan Pr.** „Concepția qumranită despre familie”, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa* 2, vol. 56. (2011).
431. **Clements, Ruth A. și Sharon, Nadav**, *The Orion Center Bibliography of the Dead Sea Scrolls and Associated Literature (2000–2006)*. STDJ 71, Leiden: Brill, (2007).
432. **Cohen, Jonathan D.** “The Significance of Yavneh: Pharisees, Rabbis and the End of Jewish Sectarianism”, *HUCA* 55. (1984): 55-99.
433. **Collins, John J.** „Messianic Expectation at Qumran,” în *The Bible and the Dead Sea Scrolls. The Princeton Symposium on the Dead Sea Scrolls*, vol. 2 (ed. James H. Charlesworth, Baylor University Press, (2006): 71-92.
434. **Collins J.J.** “Patterns of Eschatology at Qumran”, *Traditions in Transformation*, ed. J.D. Levenson și B. Halpern, Winona Lake, Ind. (1981): 331-75.
435. **Collins, J.J.** “Forms of Community in the Dead Sea Scrolls”, în Charlotte Hempel, Judith M. Lieu, *Biblical Traditions in Transmission: Essays in Honour of Michael A. Knibb* (JSJSup 111, Leiden: Brill, (2006): 97-111.
436. **Collins, John J.** „Prophecy and Fulfillment in the Dead Sea Scrolls”, în *JET* 30/3 (Septembrie, 1987): 251-273.
437. **Collins, John J.** “The Time of the Teacher: An Old Debate Renewed” în volumul Peter Flint, Emmanuel Tov & James C. VanderKam, *Studies in the Hebrew Bible, Qumran and the Septuagint*. Leiden: Brill, (2006): 212-229.
438. **Collins, Matthew A.** Examining the Reception and Impact of the Dead Sea Scrolls: Some Possibilities for Future Investigation, *Dead Sea Discoveries* 18 (2011): 226-246.
439. **Murphy-O'Connor, J.** “An Essene Missionary Document? CD II, 14–VI, 1,” *RB* 77 (1970): 201–29;
440. **Murphy-O'Connor, J.** "Demetrius I and the Teacher of Righteousness," în *RB*, 83 (1976): 400-420.
441. **Constantin, Daniel**, „Două mențiuni revelatoare despre esenienii de la Marea Moartă” în *Orientalia Mirabilia*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, (1975): .
442. **Constantin, Daniel**, „Din enigmele Manuscriselor de la Marea Moartă.” *Orientalia mirabilia*. Editura Științifică și Enciclopedică, București, (1976): .

443. **Crawford, Sidnie White.** *The Rewritten Bible at Qumran* în volumul *The Bible and the Dead Sea Scrolls, The Pricetown Symposium on the Dead Sea Scrolls*. Baylor University Press: Waco, Texas, (2006): 173-195.
444. **Crawford, Sidnie White,** “Qumran: Caves, Scrolls and Buildings”, în *A Teacher of all Generation* (ed. Eric F. Mason, Brill: 2011): 251-273.
445. **Crawford, Sidnie White.** „John Strugnell” (1930–2007), în *BAR* 12 (2007).
446. **Crawford, Sidnie White.** “The Dead Sea Scrolls: Retrospective and Prospective.” *Near Eastern Archaeology* 65.1 (2002): 81-86.
447. **Cross, Frank Moore.** „The Biblical Scrolls from Qumran and the Canonical Texts”, în *The Bible and the Dead Sea Scrolls* (ed. James H. Charlesworth, Baylor University Press, Waco, Texas, (2006): 93-104.
448. **Cross Frank Moore Jr. Eshel Esther,** “Ostraca from Khirbet Qumrân”, *IEJ* 47 (1997): 17-28.
449. **Cross, Frank Moore.** “A New Reconstruction of 4QSamuel 24, 16-22” în *Studies in the Hebrew Bible, Qumran, and the Septuagint* presented to Eugene Ulrich. editori Peter W. Flint, Emanuel Tov, James C. VanderKam, Leiden; Boston: Brill, (2006): 77-83.
450. **Cross, Frank M.** “The Early History of Qumran Community”, *New Directions in Biblical Archaeology*, ed. D.N. Freedman și J.C. Greenfield, Garden City, New York, (1969): 3-79;
451. **Cross, Frank M.** „The Development of the Jewish Scripts,” în G.E. Wright ed. *The Bible and the Ancient East: Essay in the Honour of the Williem Foxwell Albright*. Garden City, New-York Doubleday, (1968): .
452. **Cross, Frank M. și Eshel Esti.** „Khirbet Qumran Ostracon (Plate XXXIII)” în *Qumran Cave 4: XXVI: Cryptic Texts and Miscellanea, Partea 1, DJD* 36; Oxford, Clarendon Press, (2000) : 497-507.
453. **Crowfoot, Grace Mary.** "Linen Textiles from the Cave of Ain Feshka in the Jordan Valley," *PEQ* 83 (1951): 5-31.
454. **Crown, Alain David.** “The date and Authenticity of the Samaritean Hebrew Book of Joshua in its Territorial Allotments”, în *Palestine Exploration Quaterly* 96. (1964), 79-100,
455. **Crown, Alain David și Cansdale, Lena.** „Qumran: Was It an Essene Settlement?” *Biblical Archaeology Review* 20, (1994): 65-92.

456. **Davies Philip R.** „The Ideology of the Temple in the Damascus Document”, *JJS* 33 (1982):
457. **Debono F.** „La basilique et le monastere de St. Pachome, *BIFAO* 70 (1971): 225-233.
458. **Diamant, Deborah.** „Qumran Sectarian Literature”, *Revue de Qumran* 14, 503-508
459. **Diamant, Devorah.** „Criteria for the Identification of Qumran Sectarian Texts” în *The Qumran Scrolls and Their World*. 2 volume; Menahen Kister; Jurusalem: Zan Ben Zvi (ed.), (2009): 121-143.
460. **Dimant, Devorah.** "The Library of Qumran: Its Content and Character." în *The Dead Sea Scrolls: Fifty Years after Their Discovery. Proceedings of the Jerusalem Congress, July 20-25, 1997*, ed. Lawrence H. Schiffman, Emanuel Tov and James C. VanderKam. Jerusalem: Israel Museum, (2000): 170-176.
461. **Dimant, Devorah.** “Pesharim, Qumran,” în *The Anchor Bible Dictionary Vol.5*. ed. David Noel Freedman New York: Doubleday, (1992): 245;
462. **Dimant, Devorah.** "Not Exile in the Desert but Exile in Spirit: The Pesher of Isa. 40:3 in the Rule of the Community," în *Meghillot*, 2 (2002): 21–36;
463. **Dimant, Devorah.** “An apocryphon of Jeremiah from cave 4 (4Q385B = 4Q285 16).”, în G.J. Brooke și García Martínez, *New Qumran Texts and Studies: Proceedings of the First Meeting of 10QS*, Paris, 1992, Leyden, (1994): 11-31.
464. **Donceel, Robert.** „Reprise des travaux de publication des fouilles au Khirbet Qumran”, *Revue biblique* 3 (1992): 559-561.
465. **Donceel, Robert.** "The Archaeology of Khirbet Qumran", în *Methods of Investigation of the Dead Sea Scrolls and the Khirbet Qumran Site. Annals of the American Academy of Sciences*, vol.722, (New York, 1994): 1-38
466. **Dimant, Devorah și Rappaport, U.** *The Dead Sea Scrolls, Forty Years of Research*, STDJ 10, Leiden, Brill, (1992): 103-15.
467. **Duhaime J.** “Dualistic Reworking in the Scrolls from Qumran”, *CBQ* 49 (1987);
468. **Dupont-Sommer, A.** "Le commentaire de Nahum découvert près de la mer Morte (4Qp Nah): Traduction et Notes," în *Semitica*, 13 (1963): 55–88;
469. **Dupont-Sommer, A.** "Lumières nouvelles sur l'arrière-plan historique des écrits de Qumran." în *Eretz Israel* 8 (1967): 52-62.

470. **Eck, Werner**, „The Bar Kokhba Revolt: The Roman Point of View”, *JRS* 89 (1999): 223-227 .
471. **Eisenman, Robert**. “A Ground Penetrating Radar Survey testing the claim for Earthquake Damage of the Second Temple Ruins at Khirbet Qumran”, în (*The Qumran Chronicle* 2/4, vol. 9, Enigma Press, Cracovia, (2000): 130-137.
472. **Elgvin, Torleif**. „The Genesis Section of 4Q422 (4Q ParaGenExod)”, *DDS* 1, E.J. Brill, Leiden, (1994): 180-196.
473. **Emmel, Stephen**. „The Coptic Gnostic Library of Nag Hammadi and the Faw Qibli Excavation” în *Christianity and Monasticism in Upper Egypt*, eds. Gawad Gabra, Hany N. Tacla (American University in Cairo, Cairo Press, (2010): 295-343.
474. **Endres, John C**. “Biblical Interpretation in the Book of Jubilees”. *CBQMS* 18, Washington, DC: CBA, (1989): 1-284.
475. **Eshel, Hanan**. „Murabbat'at, Wadi: Written Material", în *Encyclopedia of the Dead Sea Scrolls*, Vol.1 ed. H. Lawrence Schiffman, James C. VanderKam, New York: Oxford University Press, (2000): 500-586.
476. **Eshel, Hanan**. "The History of the Qumran Community and Historical Details in the Dead Sea Scrolls," în *Qadmoniot*, 114 (1997): 86–93 (Ebraică)
477. **Eshel, Hanan**. „The Identification of the City of Salt”, *Israel Exploration Journal* 45 (1995): 37-40.
478. **Eshel, Hanan**. “Documents of the First Jewish Revolt from the Judean Desert.” în *The First Jewish Revolt: Archaeology, History and Ideology* 9, A Berlin și J. Overman (ed.), New-Zork: Routledge, (2002): 157-163.
479. **Eshel, Hanan**. „The Bar-Kochba Revolt 132-135” în William David Davies, Louis Finkelstein, Steven T. Katz (eds.), *The Cambridge History of Judaism: Vol 4, The Late Roman-Rabbinic Period*. Cambridge University Press,(2006): 132-135.
480. **Eshel, Hanan**. „The Kittim in the War Scroll and in the Pesharim „, în David Goodblatt, Avital Pinnick, Daniel R. Schwartz (eds.), *Historical Perspectives: From the Hasmoneans to Bar Kokhba in Light of the Dead Sea Scrolls. Proceedings of the Fourth International Symposium of the Orion Center for the Study of the Dead Sea Scrolls and Associated Literature, 27-31 January, 1999*. E.J. Brill, Leiden, (2001): 38-45.

481. **Eshel, Hanan, Greenhut, Z.** *Hiam el-Sagha, A Cemetery of the Qumran Type Judean Desert*, RB 100-2, (1993): 260-269.
482. **Estrada, David M.** „On the Latest Identification of New Testament Documents,” *WTJ* 34 (1972): 109-117.
483. **Evans, Craig E.** „Qumran’s Messiah: How important is He?” în John Joseph Collins, Robert A. Kugler (eds.) *Religion in the Dead Sea Scrolls*. Michigan, Wm. B. Eerdmans Publishing Co, (2000): 135-149.
484. **Evans, Craig A, Webb Robert L. și Wiebe Richard A.** Nag Hammadi Text and the Bible, NTTS 18, Leiden: Brill, (1993): 536-537.
485. **Finkelstein, Israel, Mazar, Amihai.** “The Quest for the Historical Israel. Debating Archaeology and the History of Early Israel.” *Society of Biblical Literature* 17. Brian B. Schmidt (ed.), Atlanta , (2007): 109-111.
486. **Fitzmyer, Joseph A.** “Tobit in Qumran Cave 4. XIV: Parabiblical Texts, Part. 2” (ed. M. Broshi ș.a. *DJD 19*, Oxford: Clarendon, 1995), 1-76.
487. **Fitzmyer, Joseph A.** "The Use of Explicit Old Testament Quotations in Qumran Literature and in the New Testament", *NTS* 7 (1960-61): 297– 33.
488. **Fitzmeyer, Joseph A.** “The Psases of the Aramaic Language”, *Wandering Aramean Collected Aramaic Essays*, Missoula TMT: Scholars Press, (1979): 57-84.
489. **Fitzmyer, Joseph A.** , „The Dead Sea Scrolls and Christian Origins” în Peter W. Flint and Martin G. Abegg Jr. (eds.), *Studies In The Dead Sea Scrolls And Related Literature*. Michigan, Wm. B. Eerdmans Publishing, (2000): 21-58.
490. **Finkelstein, Israel; Mazar Amihai,** „The Quest for the Historical Israel. Debating Archaeology and the History of Early Israel”, *Society of Biblical Literature* 17. edited by Brian B. Schmidt, Atlanta, (2007): 73-83.
491. **Flint, Peter W. și Alvarez A.E.** “The Oldest of All the Psalms Scrolls: The Text and Translation of 4QPs^a”, editori S.E. Porter și C.A. Evans, *The Scrolls and the Scriptures: Qumran Fifty Years After*. Sheffield Academic Press, (1997): 142-169.
492. **Flint, Peter W.** “The Dead Sea Psalms Scrolls and the Boof of Psalms”, *STDJ* 17. Leiden: Brill, (1997): 257-263.
493. **Flint, Peter W.** “Noncanonical Writings, Pseudepigrapha”, în *The Bible at Qumran, Text Shape and Interpretation*. editat de W. Flint, Grand Rapids, (2001): 90-91.

494. **Flusser, D.** "Pharisees, Sadducees and Essenes in Peshar Nahum." în G. Alon Memorial Volume, Tel Aviv, (1970): 133-168.
495. **Flusser, D.** "The Peshar of Isaiah and the Twelve Apostles," în *Eretz Israel* 8, (1967): 52-62.
496. **Fraade, S.** „Looking for Legal Midrash at Qumran.” în *Biblical Perspective: Early use and Interpretation of the Bible in the Light of the Dead Sea Scrolls. Proceedings of the First International Symposium of the Orion Center for the Study of the Dead Sea Scrolls and Associated Literature, 12-14 May 1996*, ed. M. Stone și E.G. Chazon, *STDJ* 28, Leiden: Brill, (1998): 59-79.
497. **Fröhlich I.** "Le genre littéraire des Pesharim de Qumrân," în *RQ*, 47:12 (1986).
498. **Gillihan Yonder Moynihan,** „Civic Ideology, Organization, and Law in the Rule Scrolls” în *STDJ* 97, Brill: Leiden, (2012): 614 pag .
499. **Gottstein Goshen,** The Psalms Scroll (11QPs^a): A Problem of Canon and Text”, *Textus* 5 (1966): 22-33.
500. **Grossman Maxine L.** „Cultivating Identity: Textual Virtuosity and „Insider” Status” în Florentino García Martínez and Mladen Popović (eds.), *Defining Identities: We, You, and the Other in the Dead Sea Scrolls. Proceedings of the Fifth Meeting of the IOQS in Groningen*. E.J. Brill, Leiden, (2008): 1-11.
501. **Grossmann, P.** „The Basilica of Pachomius.” *The Biblical Archaeologist* 42/4 (1979): 232-236.
502. **Greenhut, Zvi.** „The City of Salt,” *BAR* 19 (1993): 32-43.
503. **Greenfield, Jonas C.** “Two Notes on the Apocryphal Psalms”, în *"Sha'arei Talmon": Studies in the Bible, Qumran, and the Ancient Near East*, editat de Shemaryahu Talmon, Michael A. Fishbane, Emanuel Tov, Weston W. Fields. Eisenbrauns, (1992): 87-92.
504. **Greenfield, Jonas C.; Qimron E.** „The Genesis Apocryphon Col. XII”, *AbrNSup* 3 (1992): 70-77.
505. **Greenfield, Jonas C ; Sokoloff M.** „Qumran Aramaic”, în *Qumran et les Manuscrits*, ed. M. Laperrousaz.
506. **Grelot, Pierre,** „Un iudaism de expresie greacă,” în volumul *Originile creștinismului*. Editura Polirom, Iași, (2002).

507. **Habachi, L.** „Sixth Dynasty Discoveries in the Jabal al-Tarif.” *The Biblical Archaeologist* 42/4 (Fall 1979): 225-231.
508. **Herr Larrz, G.** „Dead Sea” în *Encyclopedia of the Dead Sea Scrolls*, eds. Lawrence Schiffman și James C. VanderKam (New York: Oxford University Press, (2000): vol. 1 : 353-355, vol. 2: 861-863.
509. **Hachlili, Rachel.** “Names and Nicknames of Jews in Second Temple Times”, *A.J. Brawer Memorial Volume, Eretz Israel* 17 (ed. David Amiran ș.a. Jerusalem: Israel Exploration Society, (1984): 188-211.
510. **Hachlili, R.** “Burial Practices at Qumran, *RevQ* 62, (1993): 247-64.
511. **Hamidović, David.** “Do Qumran Inscriptions Show Hellenization of Qumran Residents?”, *Names in a Multi-Lingual, Multi-Cultural and Multi-Ethnic Contact. Proceedings of the 23rd International Congress of Onomastic Sciences* (Toronto, August 17-22, 2008). ed. Wolfgang Ahrens ș.a. Toronto: York University Press, (2009): 465-472.
512. **Harding, Gerald Lankester.** “Introductory: The Discovery, the Excavation, Minor Finds,” *Qumran Cave I*, ed. D. Barthelemy and JT Milik (*Discoveries in the Judean Desert* 1; Oxford: Clarendon Press, (1955): 5-18.
513. **Harding, Gerald Lankester.** "The Dead Sea Scrolls," *PEQ* 81 (1949): 112-15.
514. **Harmonville, D.M. și colaboratorii,** “Les Proverbes, Introduction et notes” în *La Bible d’Alexandrie* 17. Editions du Cerf Paris (2000) : 9-201.
515. **Harrington, Hannah C.** “Keeping Outsiders Out: Impurity at Qumran.” în *Defining Identities: We, You, and the Other in the Dead Sea Scrolls* (ed. Florentino García Martínez, Mladen Popovic *STDJ* 70, Brill, (2008): 187-203.
516. **Hempel, Charlotte.** “Emerging Communal Life and Ideology in S Tradition” în *Defining Identities: We, You, and the Other in the Dead Sea Scrolls* (ed. Florentino García Martínez, Mladen Popovic) *STDJ* 70 Brill, (2008): 33-42.
517. **Hempel, Charlotte.** „Who is Making Dinner at Qumran?” *JTS* 63 (2012): 49-65.
518. **Hempel, Charlotte.** „The Community and Its Rivals According to the Community Rule from Caves 1 and 4,” *RevQ* 21/81 (2003): 47-81.
519. **Hempel, C.** „The Laws of the Damascus Document: Sources, Tradition, and Redaction,” *STDJ* 29. E.J. Brill, Leiden, (1998): 69-84.

520. **Hirschfeld, Yizhar.** „A Settlement of Hermits above Ein Gedi,” *Tel Aviv* 27 (2000): 103-155.
521. **Hogehaven, J.** “The Isaiah Scroll and the Composition of the Book of Isaiah”, în *Qumran Between the Old and New Testaments*. editată de F. H. Cryer și Th. L. Thompson, Sheffield, (1998): 187-204.
522. **Hollenbach, Paul W.** „John the Baptist,” *ABD* 8 (1992): 3:887-899.
523. **Humbert, J.-B.** “L’espace sacré à Qumrân”, *RB* 101-2, (1994): 199-201.
524. **Hoening, S.B.** "Dorshé Halaqot in the Peshar Nahum Scrolls," în *JBL* 83 (1964): 119-138.
525. **Humbert, Jean-Baptiste.** "Les différentes interprétations du site de Qumran." *Monde de la Bible*, 107 (1997): 20-25.
526. **Humbert, Jean-Baptiste.** „Some Remarks on the Archaeology of Qumran” în *Qumran The Site of the Dead Sea Scrolls: Archaeological Interpretations and Debates: Proceedings of a Conference held at Brown University, November 17–19, 2002*, eds. Katharina Galor, Jean-Baptiste Humbert și Jürgen Zangenberg, *Studies on the Texts of the Desert of Judah* 57, Leiden: E.J. Brill, (2006): 263-277.
527. **Jarick, J.** "The Bible's 'Festival Scrolls' among the Dead Sea Scrolls." în *The Scrolls and the Scriptures: Qumran Fifty Years After*. ed. Stanley E. Porter and Craig A. Evans, Sheffield Academic Press, (1997): 170-182.
528. **Jassen, Alex.** “Rereading 4QPeshar Isaiah A (4Q161) Forty Years after DJD 5”. ed. George J. Brooke și Jesper Høgenhaven, *The Mermaid and the Partridge: Essays from the Copenhagen Conference on Revising Texts from Cave Four*, în *Studies on the Texts of the Desert of Judah* 96, Leiden: Brill Academic Publishers, (2011): 57-90.
529. **Johnson, William,** „Professor Henry Wright Baker. The Copper Scroll and His Career.” în George J. Brooke, Philip R. Davies (eds.), *Copper Scroll Studies*. Sheffield Academic Press, (2004): 37-44.
530. **Jokiranta, Jutta.** „Social Identity and Sectarianism in the Qumran Movement”, în *STDJ* 105. E.J. Brill, Leiden, (2013): 85-109.
531. **De Jonge, M.** “The Role of Intermediaries in God’s Final Intervention in the Future According to the Dead Sea Scrolls”, *Studies of the Jewish Background of the New Testament*, Assen, (1969): 44-63.
532. **Jongeling, Bastiaan.** *A Clasified Bibliography of the Finds in the Desert of Judah, 1958-1969.* *STDJ* 7; Leiden: Brill, (1971): 1-29.

533. **Kanael, B.** “Some Observations on the Chronology of Khirbet Qumran”, *Eretz Israel* 5 (1958): 164-170.
534. **Kapera, Zadzislaw J. Konik Jacek**, „How Many Tombs in Qumran?” în *Qumran Chronicle* 9/1 (2000): 35-49.
535. **Kempinski, A.** „Joshua’ Altar – An Iron Age I Watchtower,” *BAR* 12 (1986): 42-49.
536. **Kenyon, K.** “Jericho”, *NEAEHL* 2 (1993): 674-697.
537. **Kraft, Robert A.** “The Codex and the Canon Consciousness” în *The Canon Debate* (ed. L.M.Mc. Donald, J.A. Sanders, Peabody, MA: Hendrickson, (2002): 229-32
538. **Kugel, James L.** “Levi’s Elevation to the Priesthood in Second Temple Writings”, *HTR* 86 (1983): 99-117.
539. **Kutscher, E.Y.** “The Language and the Linguistic Background of the Isaiah Scroll”, *STDJ* 6 Leiden Brill, (1974): 17-40.
540. **Lamarche, Janet.** “The Wicked Priest of 1QpHab”, în *Word in the World: Concordia University Graduate Journal of Theological Studies*, vol. 2, nr. 1. (2009): 89-115.
541. **Lease, G.** „Traces of Early Egyptian Monasticism: The Faw Qibli Excavations.” *OPIAC*. ed. J.L. Reed, no. 22. Claremont: *IAC*, (1991): 25-26.
542. **Lefort, L. T.** „Les premiers monasteres Pachomiens. Exploration topographique“, *Mus* 52 (1939): 379-408.
543. **Lemaire, André.** “Inscriptions du Khirbet Qumran, des grottes et de Aïn Feshkha”, în *Khirbet Qumrân et Aïn Feshkha II. Etudes d’anthropologie, de physique et de chimie*. Jean-Baptiste Humbert, Jan Gunneweg (eds.), Fribourg: Academic Press, (2003): 341-388.
544. **Lewis, H. Spencer.** „The Mystery of the Essenes,” în *Rosicrucian Digest* 85 (2007): 180-189.
545. **Lewis, Jack P.** „Jamnia Revisited” în Lee M. McDonald, James A. Sanders (eds.), *The Canon Debate*. Peabody, MA: Hendrickson (2002): 150-166.
546. **Lieberman, S.** “The Discipline in the So-Called Dead Sea Manual of Discipline” în *Journal of Biblical Literature*, Vol. 71, Nr. 4. (1952): 199-206.
547. **Lightstone, Jack. N.** „The Pharisees and Saducees”, în Jacob Neusner, Bruce Chilton (eds.), *In Quest of the Historical Pharisees*. Waco, Baylor University Press, (2007): 255-290.
548. **Lim, Timothy H.** „The Qumran Scrolls, Multilingualism, and Biblical Interpretation”, în *Religion in the Dead Sea Scrolls* (ed. John J. Collins și Robert A. Kugler; Grand Rapids: Eerdmans, (2000): 57-73.

549. **Lim, Timothy H.** „Pesharim,” *CQS* 3, London Sheffield, (2002): 54-63.
550. **Liver, Jacob**, “The Doctrine of Two Messiahs in Sectarian Literature in the Time of the Second Commonwealth,” *HTR* 52 /(1959): 148-189.
551. **Martinez, Florentino Garcia și Parry, Donald W.** *A Bibliography of the Finds in the Desert of Judah, 1970-1995*. STDJ 19; Leiden: Brill, (1996), 561 pag.
552. **Martínez, F. García**, “Les manuscrits du désert de Juda et le Deutéronome”, în (F. García Martínez și alții, *Studies in Deuteronomy In Honour of C. J. Labuschagne on the Occasion of his 65th Birthday*), SVT 53. Leyde-New York-Cologne, (1994).
553. **Martínez, F.G.** Reconsidering the Cave 1 Texts Sixty Years after their Discovery: An Overview, în Daniel K. Falk, Sarianna Metso, Donald W. Parry, and Eibert J. C. Tigchelaar (eds.), *Texts from Cave 1 Sixty Years after Their Discovery: Proceedings of the Sixth Meeting of the IOQS in Ljubljana*. Brill, 2010.
554. **MacDonald, Michael**, „In Memoriam Gerald Lankester Harding” *Annual of the Department of Antiquities of Jordan* 23 (1979): 198-200.
555. **McDonald, Lee M. and Sanders, James A.** “The Issue of Closure in the Canonical Process” în *The Canon Debate* (ed. L.M.Mc. Donald, J.A. Sanders), Peabody, MA: Hendrickson, (2002).
556. **Madden, Andrew M.** „A New form of Evidence to Date Madaba Mosaic Map” în *PEQ* 136. aprilie, (2004): 35-44.
557. **Magen Y. Peleg Y.** “Back to Qumran: Ten Years of Excavations and Research, 1993-2004”, în *The Site of the Dead Sea Scroll: Archaeological Interpretations and Debates* (Studies on the Texts of the Desert of Judah, Vol. 57, Leden (2006): .
558. **Magness, Jodi**, „The Cronology of Qumran, Ein Feshkha and, Ein el-Ghuweir,” în *Mogilany 1995: Paper on the Dead Sea Scrolls offered in memory of Alesky Klawek*. ed. Zdzladiislaw J. Kapera, Krakow: Enigma, (1998): 55-76.
559. **Magness, J.** “*The Chronology of the Settlement at Qumran in the Ferodian Period*”, *DSD* 2, (1995): 58-65.
560. **Mandel, Paul**, „Midrashic Exegesis and its Precedents”, *DSD* 8. (2001): 149-168.
561. **Maier, Johann**, „The Temple Scroll,” *JSOT* 34 Supplement Series. JSOT Press, (1985): 123-128.
562. **Main, E.** “Les Sadducéens vus par Josèphe”, *Revue Biblique*. (1990): 97-102.2.

563. **Mansoor, M.** “Some Linguistic Aspects of the Qumran Texts”, *JSS* 3 (1958): 40-54.
564. **Marco, Shamuël; Agnon, Amotz; Finkelstein, Israel și Ussishkin, David,** „Megiddo Earthquakes” în *Megiddo IV: The 1998–2002 Seasons*, eds. Israel Finkelstein, David Ussishkin and Baruch Halpern, *Monograph Series of the Institute of Archaeology of Tel Aviv University*, No. 24. Tel Aviv, (2006).
565. **Martínez, F. García,** „Les manuscrits du désert de Juda et le Deutéronome”, în (F. García Martínez și alții, *Studies in Deuteronomy In Honour of C. J. Labuschagne on the Occasion of his 65th Birthday*), *SVT* 53. Leyde-New York-Cologne, (1994): 245-257.
566. **Martínez, Florentino García, Parry Donald W.** *A Bibliography of the Finds in the Desert of Judah, 1970–95* (STDJ 19; Leiden: Brill, (1996): 338-342.
567. **Mason, Steve** „Did the Essenes Write the Dead Sea Scrolls? Don't Rely on Josephus” *BAR*, November/December (2008): 61-65.
568. **Masterman, E.W.G.** „Observations of the Dead Sea Levels: Ain el-Feshkhah, El-Hajar el-Asbah, and Khurbet Kumrân.” *PEFQS* 27 (1902): 264-267.
569. **Meshorer, Yaakov.** „The coins from Qumran,” *Israel Numismatic Journal* 15 (2006): 79-86.
570. **Metso, Sarianna.** „Whom Does the Term Yahad Identify?” în Florentino García Martínez and Mladen Popović (eds.), *Defining Identities: We, You, and the Other in the Dead Sea Scrolls. Proceedings of the Fifth Meeting of the IOQS in Groningen*. E.J. Brill, Leiden, (2008): 123-162.
571. **Mildenberg, Leo,** „Bar Kokhba Coins and Documents”, în *Harvard Studies in Classical Philology*, Vol. 84. (1980): 311-335.
572. **Milik, Jozef T.** “Livres des Jubilés in Qumran Cave 1”. *DJD* 1, Oxford: Clarendon, (1955) : 82-84.
573. **Milik, Jozef T.** „Le travail d'édition des fragments manuscrits de Qoumrân”, *RB* 63 (1956): 49-67.
574. **Milik, Jozef T.** „La patrie de Tobie”, *RB* 73 (1966): 522-530.
575. **Milik, J.T.** “Les Grottes de Murabba'at” *DJD* II; Oxford: Clarendon, (1961): 181-205.
576. **Le Moigne, J.** “Enigme et origine du sens du terme de Sadducéen”, *Les Sadducéens*. Paris, (1972): 155-163.

577. **Wernberg-Møller, P.** „Nature of the Yahad according to the Manual of Discipline and related Documents,” *ALeedsUOrS* 6. (1966-1968): 56-81.
578. **Wernberg-Møller, P.** “The Manual of Discipline,” *STDJ* 1 Leiden: Brill, (1957).
579. **Philip R. Davies.** “The Ideology of the Temple in the Damascus Document”, *JJS* 33 (1982): 287-301.
580. **Morgenstern, M.; Qimron, E. și Sivan, D.** „The Hitherto Unpublished Columns of the Genesis Apocryphon,” *AbrN* 33 (1995): 13-26.
581. **Muro, Ernest A.** “The Greek Fragments of Enoch from Qumran Cave 7 (7Q4, 7Q8, &7Q12 = 7QEn gr = Enoch 103:3–4, 7–8),” în *Revue de Qumran* 18 no. 70 (1997): 307-312.
582. **Murphy, Catherine M.** „Wealth in the Dead Sea Scrolls and in the Qumran Community”, în *STDJ* 40. E.J. Brill, Leiden, (1961): 427-440.
583. **Neusner, Jacob.** „The Debate with E. P. Saunders since 1970” în *In Quest of the Historical Pharisees*, eds. Jacob Neusner și Bruce D. Chilton. Baylor University Press, (2007): 395-406.
584. **Newson ,Carol și Yadin Yigael.** „The Masada Fragment of the Qumran Songs of the Sabbath Sacrifice,” *IEJ* 34 (1984): 77-88.
585. **Nitzan, Bilath.** The Dead Sea Scrolls and the Jewish Liturgy, în James R. Davila ed. *The Dead Sea Scrolls as Background to Postbiblical Judaism and Early Christianithy*. E.J. Brill, Leiden, (2001): 195-219.
586. **Novakovics, Lidija.** „4Q521: The Works of the Messiah or the Signs of the Messianic Time,” în Michael T. Davis, Brent A. Strawn (eds.), *Qumran Studies: New Approaches, New Questions*. Michigan, Wm. B. Eerdmans Publishing Co, (2007): 208-231.
587. **Noth, M.** „Das Buck Josua,” *HAT* 1/7; (J.C.B. Mohr, Tübingen, (1938): 105-107.
588. **Ovadiah, Asher.** „Conservative Approaches in the Ancient Synagogue Mosaic Pavements in Israel: The Cases of 'Ein Gedi and Sepphoris/Zippori”, în *Gerión* 28, nr. 1. (2010): 307-318.
589. **Pardee, D.** "A Restudy of the Commentary on Psalm 37 from Qumran Cave 4," în *RQ*, 8 (1973): 163-194.
590. **Parker, Barry F.** „Works of the Law and the Jewish Settlement in Asia Minor,” *JGRChJ* 9. (2013): 163-194.

591. **Patrick, Joseph**, "Did Extra-Murall Dwelling Quarters Exist at Qumran," în Schiffman, Tov și VanderKam, *The Dead Sea Scrolls Fifty Year After Their Discovery*.
592. **Patrich, Joseph**, „Khirbet Mird", Schiffmann ș.a. (eds.), *Encyclopedia of the Dead Sea Scrolls*, Vol.2, 734.
593. **Peck, William H.** „Lepsius, Karl Richard” în *The Oxford Encyclopedia of Ancient Egypt*,. Vol. 2, ed. Donald Bruce Redford (Oxford, New York, Cairo: Oxford University Press și The American University in Cairo Press, (2001): 1-3.
594. **Pfann, S.** “Reassessing the Judean Desert Caves,” în *Bulletin of the Anglo-Israel Archaeological Society* 25 (2007): 147-170.
595. **Piovanelli, Pierluigi.** “Some Archeological, Sociological, and Cross-Cultural Afterthoughts on the “Groningen” and the “Enochic/Essene” Hypothesis,” în, *Enoch and Qumran Origins*. editor Gabrielle Boccaccini, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, (2005): 257-281.
596. **Pixner B.** “Unraveling tehe Copper Scroll Code: A Study on the Topography of 3Q15”, *RQ* 43 (1983): 323-367.
597. **Politis, Konstantinos D.** „The Discovery and Excavation of the Khirbet Qazone Cemetery and Its Significance Relative to Qumran,” în *Qumran The Site of the Dead Sea Scrolls: Archaeological Interpretations and Debates*, eds. Katharina Galor, Jean-Baptiste Humbert și Jürgen Zangenber (*Studies on the Texts of the Desert of Judah* 57, Leiden: Brill, (2006): 213-219.
598. **Puech, Émile.** "Sept fragments grecs de la Lettre d'Hénoch (1 Hén 100, 103, 105) dans la grotte 7 de Qumrân (= 7QHén gr), în " *Revue de Qumran* 18 no. 70 (1997): 313-323.
599. **Puech, Emile**, „The necropolises of Khirbet Qumran and 'Ain el-Ghuweir,” *BASOR* 312 (1998): 21-36.
600. **Puech, Émile**, “Fragment d'une Apocalypse en Araméen (4Q246=pseudo-Dan^d) et le Royaume de Dieu,” *RB* 99 (1992): 98-131.
601. **Puech, Émile.** “4Q246. Apocryphe de Daniel” în *Qumran Cave 4. XVII. Parabiblical Texts, Part. 3(DJD 2; Oxford: Clarendon, (1996): 143-152, 236.*
602. **Puech, Émile.** „Notes en marge de 11QPaléolévitique, des fragmentes inédits et une jarred de la grotte 11”, *RB* 96 (1989): 109-124.

603. **Puech, Émile.** "Courtes inscriptions de la region de Qumrân", *RevQ* 11/44 (1984): 525-535.
604. **Puech, Émile,** "Une Apocalypse Messianique (4Q521)," *RevQ* 15 (1992): 98-131.
605. **Qimron, E.** *The Text of CDC*, în *The Damascus Document Reconsidered*, editat de M. Broshi, Qimron E. "The Hebrew of the Dead Sea Scrolls", *HSS* 29 (Atlanta: Scholars Press, (1986): 9-49.
606. **Qimron, E. și Charlesworth, J.** "Rule of Community (1QS)", în *The Dead Sea Scrolls: Hebrew, Aramaic and Greek Texts with English Translations*, vol. I, *Rule of the Community and Related Documents*, editat de J. Charlesworth. Tubingen: Mohr Siebeck; Louisville: Westminster John Knox, (1994): 76-89.
607. **Rabin, C.** „Qumran Studies.” în *Scripta Judaica* 2 (Oxford: Oxford University Press, (1957): 24-31.
608. **Rabin, C.** „Qumran Studies.” *ScJ* 2; Oxford (1957): 22-36.
609. **Reich, R.** "A Note on the Function of Room 30 ("the Scriptorium") at Khirbet Qumran", *JJS* 46, (1995): 157-160.
610. **Rickey, Mathew,** "The Use of Greek at Qumran: Manuscript and Epigraphic Evidence for a Marginalized language", *Dead Sea Discoveries* 19 (2012): 177–197.
611. **Schattner-Rieser, Ursula,** "À propos de L'Araméen à Qumrân" în *Qumran et les Manuscrits*, ed. M. Laperrousaz. Editions du Cerf, Paris (2008): 257-270
612. **Robinson, James M.** „Introduction,” 1-102, în *The Facsimile Edition of the Nag Hammadi Codices: Introduction* (1984): 1-102.
613. **Roberts J. ,M.** "The importance of Isaiah at Qumran", în *The Bible and the Dead Sea Scrolls* (ed. James H. Charlesworth, Baylor University Press, Waco, Texas, (2006): 273-286.
614. **Robinson John A.T.** The Baptism of John and the Qumran Community: Testing a Hypothesis, *HTR* 50, (1957): 15-68.
615. **Robinson, J. M. și Van Elderen, B.** „The First Season of the Nag Hammadi Excavation: 27 November - 19 December 1975.” *American Research Center in Egypt: Newsletter* 96 (1976): 18-24.
616. **Robinson, J. M. și Van Elderen, B.** „The Second Season of the Nag Hammadi Excavation: 22 November - 29 December 1976.” *American Research Center in Egypt: Newsletter* 99/100 (1977): 36-54.

617. **Rofe A.** “The Editing of the Book of Joshua in the Light of 4QJosh^a”, *New Qumran Text and Studies: Proceedings of the First Meeting of the International Organization for Qumran Studies, Paris 1992*. edit. de G.J. Brooke și Fl. García Martínez, Leiden, (1994).
618. **Rosen H.-B.** “Les Langues en Terre sainte aux debuts du christianisme,” în *L’Hebreu et ses rapports avec le monde classique. Histoire Épistémologie Langage* Paris, (1979): 67-88.
619. **Rousse J.M.** „Fouiller avec le P. De Vaux” în volumul *Qumrân et les Manuscrits de la Mere Morte – un cinquantenaire* (ed. E.M. Laperrousaz și colectivul, Les Edition du Cerf, Paris, (2000).
620. **Rowley H.H.** “The History of the Qumran sect”, *BJRL* 49 (1966-67): 210-232.
621. **Sanders, James A.** “The impact of the Judean Desert Scrolls on Issues of Text and Canon of the Hebrew Bible” Editor James H. Charlesworth, *The Bible and the Dead Sea Scrolls, The Pricetown Symposium on the Dead Sea Scrolls*. Baylor University Press: Waco, Texas, (2006): 21-24.
622. **Sanders, James A.** “Cave Eleven Surprises and the Question of Canon”, *McCQ* 21. (1968): 1-15.
623. **Sanders, James A.** “Two Non- Canonical Psalms,” 60; *DJD* 4, Oxford: Oxford University Press, (1965): 57-75.
624. **Sarna N.** “Canon, Text, and Editions: Canon,” *Encyclopaedia Judaica* 3 Detroit, Mich. (2007): 574-579.
625. **Sarna, N.** The Psalms Scroll of Qumran Cave 11” *DJD* 4 (Oxford: Oxford University Press, (1965): 389-398.
626. **Sarna, N. M.** “Order of the Books”, ed. C. Berlin, *Studies în Jewish Bibliography, History and Literature in Honour of Eduard Kiev*, New York, (1971) : 407-413.
627. **Schiffman, L.H.** "Pharisees and Sadducees in Peshar Nahum," în *Minhah le-Nahum. Biblical and Other Studies Presented to Nahum M. Sarna in Honour of his 70th Birthday* (1993): 272-290.
628. **Schiffman, Lawrence.** “Utopia and Reality: political Leadership and Organization in the Dead Sea Scrolls Community”; în *Emanuel: Studies in Hebrew Bible, Septuagint, and Dead Sea Scrolls in Honor of Emanuel Tov* (editori ,Eva Ben-David, Weston W. Fields; Leiden, Brill, (2003): 413-427.

629. **Schiffman, Lawrence H.** „Miqsat Ma’asei ha Torah and the Temple Scroll”, *The Texts of Qumran and the History of Community: Proceedings of the Groningen Congress on the Dead Sea Scrolls* (20-23 August, 1989), vol. II, ed. F.Garcinia Martinez, *Revue Qumran* 14/55 (1990): 64-73.
630. **Schiffman, Lawrence H.** „4QMMT – Basic Sectarian Text.” în *Qumran Cave Four: Special Report*. (ed. Zdislaw J. Kapera, Krakow: Enigma, (1993): 59-70.
631. **Schiffman, Lawrence H.** "Essenes," în *The Encyclopedia of Religion*, New York: Simon and Schuster Macmillan, (1987): 163-166.
632. **Schiffman, Lawrence H.** “Sectarian Law in the Dead Sea Scrolls. Courts, Testimony and the Penal Code”, în *BJS* 33, Chico: Scholars, (1983): 33-48.
633. **Schiffman, Lawrence H.** “The Eschatological Vision of the Temple Scroll,” *JNES* 49 (1990): 135-156.
634. **Schiffman, Lawrence H.** *Ein Feshka and Ein El-Ghweir*, în *Reclaiming the Dead Sea Scrolls*. Jewish Publication Society, Philadelphia, (1994): 160-168.
635. **Schiffman, Lawrence H.** „Legislation Concerning Relations with Non-Jews”, în *Zadokite Fragments and in Tannaitic Literature*, *RQ* 11 (1989): 379-89.
636. **Schmidt, Francis.** “Ancient Jewish Astrology. An Attempt to Interpret 4Q Cryptic (4Q 186)”, *Biblical Perspectives: Early Use and Interpretation of the Bible in the Light of the Dead Sea Scrolls* (ed. Michael E. Stone și Ester G. Chazon; *STDJ* 28; Leiden: Brill, (1998).
637. **Schuller, E. M.** “Non-canonical Psalms from Qumran: A Pseudepigraphic Collection”, *HSS* 28, Atlanta: Scholars Press, (1986).
638. **Scott, Ian W.** „A Jewish Canon Before 100 BCE. Israel's Law in the Book of Aristeas” în *Early Christian Literature And Intertextuality*. Volume 1: Thematic Studies, eds. Craig A. Evans, H. Daniel Zacharias, T&T Clark, (2009): 67-81.
639. **Seely, David R.** "The Masada Fragments, the Qumran Scrolls, and the New Testament," *BYU Studies* 36/3 (1996–97).
640. **Segal, Michael H.** "The Habakkuk 'Commentary' and the Damascus Fragments (A Historical Study)," în *JBL*, 70 (1951): 131-147.
641. **Segal Michael H.** „The Text of the Hebrew Bible in Light of the Dead Sea Scrolls,” *Materia giudaica* 12 (2007): 5-20.
642. **Shanks, H.** „The Dead Sea Scrolls Discovery and Meaning”, *BAS* 3 (2007): 197-200.

643. **Siegel, J.** „Stringent religious purification practices proved lethal for the Essene”, *Jerusalem Post*. November 14, 2006.
644. **Skehan, P. W.** „Qumrân, Littérature de Qumrân, A. Textes bibliques”, *DBS IX*. 1979.
645. **Skehan, P. Ulrich E. și Sanderson J.** „Qumran Cave 4. IV, Palaeo- Hebrew and Greek Biblical Manuscripts”, *DJD IX*. 1992.
646. **Small, David B.** „The Archaeology in Israel and Palestine” în Ludomir *Comparative Archaeologies : A Sociological View of the Science of the Past*, ed. R. Lozny New York, Springer, 2011.
647. **Smith, M.** „Palestinian Judaism in the First Century,” în M. Davis, ed. *Israel: Its Role in Civilization* (New York: JTSA, 1956).
648. **Snodgrass, Klyne R.** „Streams of Tradition Emerging from Isaiah 40, 1-5 and Their Adaptation in The New Testament”, *JSNT* 8. (1980): 24-25, reprod. în *New Testaments Backgrounds: A Sheffield Reader*, ed. C.A. Evans și S.E. Porter; *The Biblical Seminar* 43. Sheffield, Sheffield Academic Press, 1997.
649. **Sokoloff, M.** „Notes on the Aramaic Fragments of Enoch from Qumran Cave 4”, *Maarov* 1(1979).
650. **Stăniloae, Dumitru Pr. Prof.** „Cunoașterea lui Dumnezeu la Sfântul Ioan Gură de Aur,” în *Ortodoxia*, an IX, nr. 4. (1957).
651. **Steckoll, S.H.** „Preliminary excavation Report in the Qumran Cemetery”, *RevQ* 23, (1968): 323-343.
652. **Stegemann, Hartmut**, „The Qumran Essenes: Local Members of the Main Jewish Union in Late Second Temple Times.” prezentat în cadrul congresului, *The Madrid Qumran Congress: Proceedings of the International Congress on the Dead Sea Scrolls, Madrid, 18–21 March 1991*, în *Studies on the Texts of the Desert of Judah* Vol. 11, ed. J. Trebolle Barrera și L. Vegas Montaner Leiden: Brill, (1992): 83–166.
653. **Stegemann, Hartmut**, “Qumran Challenges for the Next Century,” in *The Dead Sea Scrolls: Fifty Years After Their Discovery, 1947– 1997* (ed. L. H. Schiffman, E. Tov, and J. C. VanderKam; Jerusalem: Israel Exploration Society, 2000).
654. **Stern, Ephraim**, „Murabba'at, Wadi: Archaeology” în *Encyclopedia of the Dead Sea Scrolls*, Vol.1 ed. Schiffman, H. Lawrence și VanderKam, James (2000): 581-583.

655. **Studel, Annette**, „Marile bătălii în jurul Qumranului,” în volumul *Originile creștinismului*. Editura Polirom, Iași, 2002.
656. **Strugnell, J.** Notes en marge du Volume V des „Discoveries in the Judaean Desert of Jordan”, *RevQ* 7 (1970).
657. **Stone, Michael E.** The Dead Sea Scrolls and the Pseudepigrapha, *DSD* 3 (1996).
658. **Stone, Michael E.** “Judaism at the Time of Christ”, *Scientific American* 288 Ianuarie (1973).
659. **Stone, M. ; Greenfield J.** “Naphtali”. *DJD* 22 (1992): 25-36.
660. **Strawn, Brent A.** „Excerpt ”Non-Biblical” Scrolls at Qumran,” în Michael T. Davis, Brent A. Strawn (eds.), *Qumran Studies: New Approaches, New Questions*. Michigan, Wm. B. Eerdmans Publishing Co, (2007): 65-123.
661. **Sweeney, Marvin**, “Sargon s Threat against Jerusalem in Isaiah 10, 27-32,” *Bib* 75 (1994): 457-470.
662. **Talmon, S. și Yadin, Y.** Massada VI, “The Yigael Yadin Excavations 1963-1965. Final Reports, Hebrew Fragments from Massada”, *IES*. (1999).
663. **Talmon, S.** “Fragments of Two Scrolls of the Book of Leviticus from Massada”, The Abraham Malamat Volume *Eretz-Israel* 24. (1994): 99-110.
664. **Talmon, S.** “Fragments of a Psalms Scroll from Massada, MP sb (Massada 1103-1742) în (volum editat de M. Brettler și M. Fishbane, *Minhah le-Nahum, Biblical and Other Studies Presented to Nahum M. Sarna in Honour of his 70th Birthday*) *JSOTS* 154. Sheffield, (1993): 1103-1742.
665. **Talmon, S.** în “Mizmorim Hissoniyim bi-Leshon ha-‘Ivrit mi-Qumran” *Tarbiz* 35 (1965-1966): 214-234.
666. **Talmon, Shemaryahu.** “Oral Tradition and Written Transmission, or the Heard and the Seen Word in Judaism of the Second Temple Period” în *Jesus and the Oral Gospel Tradition*, *JSOT* Sup 64 (ed. H. Wansbrough, Sheffield: Sheffield Academic Press, (1991): 121-158.
667. **Taylor Joan E.** „Kh. Qumran in Period III” în *Qumran The Site of the Dead Sea Scrolls: Archaeological Interpretations and Debate: Proceedings of a Conference held at Brown University, November 17–19, 2002*, eds. Katharina Galor, Jean-Baptiste Humbert și Jürgen Zangenber (*Studies on the Texts of the Desert of Judah* 57, Leiden: Brill, (2006).

668. **Teicher, I.L.** “The Habakkuk Scroll”, în *Journal of Jewish Studies*, 5. (1954): 47-59.
669. **Tigheelaar, E.** „Some More Small 11Q1 Fragments”, *RevQ* 70. (1998): 325-330.
670. **Tov, Emanuel.** “The Greek Biblical Text from the Judean Desert”, în *Hebrew Bible, Greek Bible, and Qumran: Collected Essays*. TSAJ 121, Tübingen: Mohr Siebeck, (2008): 97-122.
671. **Tov, E.** „The Exodus Section of 4Q422”, *DSD*, vol.1, nr. 2, E.J. Brill, Leiden, (1994).
672. **Tov, E.** “A Qumran Origin for the Masada Nonbiblical Texts?”, în *DSD* 7 (2000): 57-73.
673. **Tov, E.** “Some aspects of the Textual and Literary History of the Book of Jeremiah”, în (ed. M. Bogaert *Le livre de Jeremie*, Leuven, (1981): 145-167.
674. **Tov, E.** *Some aspects of the Textual and Literary History of the Book of Jeremiah*, în P.-M. Bogaert (ed.), “Le Livre de Jérémie. Le prophete et son milieu. Les oracles et leur transmission” *BETL*, 54, Leuven, (1981): 145-167.
675. **Tov, Emanuel.** “A Modern Textual Outlook Based on the Qumran Scrolls”, *HUCA* 53, (1982): 11-27; “Hebrew Biblical Manuscripts from the Judeean Desert: Their Contribution to Textual Criticism”, *JJS* 39. (1988): 5-37.
676. **Tov, E.** „The Discoveries in the Judaean Desert Series: History and System of Presentation” în *DJD* 39. Oxford: Clarendon, (2002): 1-25.
677. **Tov E.** „The Textual Status of 4Q364–367 (4QRP),” în *Trebolle, Madrid Qumran Congress*. 43-82.
678. **Tov E.** „Introduction”, *Qumran Cave 4.VIII: Parabiblical Texts, Part 1*(ed. H.W. Attridge ş.a. *DJD* 13, Oxford: Clarendon, (1994): 187–351.
679. **Tov E.** „4QReworked Pentateuch: A Synopsis of its Contents”, *RQ* 16 (1995): 647-653.
680. **Tov E. and White S.** „4QReworked Pentateuch^{b-e} and 365^a: 4QTemple?”, *Qumran Cave 4.VIII, Parabiblical Texts, Part 1*. H. Attridge et al.; *DJD* 13; Oxford: Clarendon, (1994): 363–367.
681. **Trever J. C.** „Completion of the Publication,” *RevQ* 5 (1964-66): 323-344.
682. **Ulrich Eugene,** “The Dead Sea Scrolls and the Hebrew Scriptural Texts”, în *The Bible and the Dead Sea Scrolls*. ed. James H. Charlesworth, Baylor University Press, Waco, Texas, (2006): 77-100.
683. **Ulrich, E.C.** “The Biblical Scrolls from Qumran Care 4: An Overview and a Progress Report on Their Publication”, *RQ* 14. (1989-1990).

684. **Ulrich, Eugene.** „The Paleo Hebrew Biblical Manuscripts from Qumran,” în *The Dead Sea Scrolls and the Origins of the Bible*. Grands Rapid, (1999).
685. **Ulrich, E.** “The absence of „Sectarian Variants” în the Jewish Scriptural Scrolls found at Qumran”, publicată în *The Bible as Book. The Hebrew Bible and the Judean Desert Discoveries*. Editată de E.D. Herbert și E. Tov, Londra, (2002).
686. **Ulrich, Eugene.** “Canonical Process, Textual Criticism and Latter Stages in the Composition of the Bible,” *Sha’arei Talmon: Studies in the Bible, Qumran and the Ancient Near East Presented to Shermayahu Talmon* (ed. Michael Fishbane și Emanuel Tov; Winona Lake: Eisenbrauns, (1992): 267-291.
687. **Ulrich, Eugene.** The Notion and Definition of Canon, în Lee M. McDonald, James A. Sanders (eds.), *The Canon Debate*. Michigan, Baker Publishing Group, (2001).
688. **Ulrich, Eugene,** ”The Bible in the Making: The Scripture Found at Qumran,” în *The Bible at Qumran*, Peter Flint ed.. Wm. B. Eerdmans Publishing, (2001): 51-66.
689. **Ulrich, E. și Cross F. M.** “Qumran Cave 4. VII; Genesis to Numbers”, *DJD XII*, (1994; 1995): 189-192.
690. **Van Elderen, B.** „The Nag Hammadi Excavations.” *The Biblical Archaeologist* 42/4 (Fall 1979): 225-231.
691. **Van Elderen, B.** „The Fourth Season of the Nag Hammadi Excavations.” *American Research Center in Egypt: Newsletter* 111 (Spring 1980): 25-28.
692. **VanderKam James C.** “The Scrolls, the Apocrypha and the Pseudepigrapha”, *HS* 34 (1993): 35-47.
693. **VanderKam J. C.** „Apocalyptic Tradition in the Dead Sea Scrolls and the Religion of Qumran.”, în John Joseph Collins, Robert A. Kugler (eds.) *Religion in the Dead Sea Scrolls*. Michigan, Wm. B. Eerdmans Publishing Co, (2000.): 104-141.
694. **VanderKam James C.** „Messianism in the Scrolls.” in *The Community of the Renewed Covenant: The Notre Dame Symposium on the Dead Sea Scrolls*. ed. E. Ulrich and J. VanderKam: Notre Dame, Ind.: University of Notre Dame Press, (1994): 213-234.
695. **VanderKam J.C.** „The Origin, Character and Early History of the 364-Day Solar Calendar: A Reassessment of Jaubert’s Hypotheses”, *CBQ* 41. (1979): 390–411.
696. **De Vaux.** „*Fouilles au Khirbet Qumrân, Rapport préliminaire*,” *RB* 60 (1953) : 83-106.

697. **De Vaux.** „Fouilles au Khirbet Qumrân, Rapport préliminaire sur la deuxième campagne,” *RB* 61 (1954) : 206-36.
698. **De Vaux.** „La poterie” în D. Barthelemy și J.T. Milik, *Qumran Cave 1 (DJD 1)*; Oxford : Clarendon Press, (1955) : 8-17.
699. **De Vaux.** „Fouilles de Khirbet Qumrân, Rapport préliminaire sur la 3e, 4e et 5e campagnes,” *RB* 63 (1956): 533-577.
700. **De Vaux.** *Fouilles de Feshkha*, *RB* 66 (1959) : 225–255.
701. **De Vaux Pere Roland.** „Qumran, Khirbet and 'Ein Feshkha” în (ed. E.Stern, *The New Encyclopedia of Archaeological Excavations in the Holy Land IV*, Jerusalem (1993): 1235-1241.
702. **De Vaux,** “Fouilles des Feshkha: Rapport préliminaire”, *RB* 66 (1953): 540-561.
703. **De Vaux R. Milik J.T.** “Le materiel archeologique. „La poterie, Qumrân Grotte 4.” *DJD 2*. Oxford, Clarendon Press, (1977): 15-20.
704. **De Vaux R,** „La grotte des manuscrits hébreux.” *RB* 56: 597 (1949): 586–609.
705. **De Vaux R.** „Les grottes de Murabba at et leur documents,” *RB* 60 (1953): 245-268.
706. **Vermes, Geza.** „Bible and Midrash: Early Old Testament exegesis,” în *Cambridge History of the Bible*. Cambridge: Cambridge University Press, (1970), 1:199-231.
707. **Vermes, Geza.** "The War over the Scrolls", *New York Review of Books* 41/14 (1994): 10-13.
708. **Vermes, Geza.** “The Essenes and Their History”, *RB* 81 (1974): 215-244.
709. **Vermes, Geza.** “Essenes and Therapeutae”, *RevQ* 3 (1962): 495-502.
710. **Vermes, Geza.** „Symbolical Interpretation of Lebanon in the Targums: The Origin and Development of an Exegetical Tradition,” *JTS* 9 (April 1958): 1-12.
711. **Vermes, Geza..** „The So-Called King Jonathan Fragment,” *JJS* 44 (1993): 294-300.
712. **Zias Joseph E.** *The Cemeteries of Qumran and Celibacy: Confusion Laid to Rest?*, *DSD* 7, (2000): 220-253.
713. **Van de Water Rick,** “Michael or Yhwh? Toward Identifying Melchizedek in 11Q13”, în *Journal for the Study of the Pseudepigrapha*, vol. 16 nr. 1. Septembrie 2006.
714. **Weinfeld M.** „The Organizational Pattern and the Penal Code of the Qumran Sect: A Comparison with Guilds and Religious Associations of the Hellenistic-Roman Period” (*NTOA 2*, Fribourg: Editions Universitaires/Gottingen: Vandenhoeck&Ruprecht, 1986.

715. **Von Weissenberg Hanne**, „4QMMT: Reevaluating the Text, the Function, and the Meaning of the Epilogue,” *STDJ* 82 (2009): 204-206.
716. **Williamson Robert Jr.** „Peshar: A Cognitive Model of the Genre”, *DSD* 17 (2010): 307-331.
717. **Wilson G.H.** “The Qumran Psalms Manuscripts and the Consecutive Arrangement of Psalms in the Hebrew Psalter”, *CBQ* 45 (1983).
718. **Winnett Fred V.** „Gerald Lankester Harding: 1901-1979” *Biblical Archaeologist*, *ASOR*. Spring 1980.
719. **Wise Michael O.** „4Q Florilegium and the Temple of Adam”, *RevQ* 15 (1991).
720. **Wise M.O.** “Accidents and Accidence: A Scribal View of Linguistic Dating of the Aramaic Scrolls from Qumran, in Thunder in *Gemini and Other Essays on the History, Language and Literature of Second Temple Palestine* (JSPSup 15: Sheffield: JSOT, 1994).
721. **Van der Woude A. S.** “Tünfzehn Jahre Qumranforschung (1974-1988)” *TRu* 55. 1990.
722. **Van der Woude A.S.** "Once Again The Wicked Priests in the Habakkuk Peshar from Cave 1 of Qumran," in *RQ*, 65–68 (Milikvol.; 1996) .
723. **Van der Woude A.S.** “Wicked Priest or Wicked priests: Reflections on the Identification of the Wicked Priest in the Habakkuk Commentary”, *JJS* 33 (1982).
724. **Wouters H. ş.a.** “Antique Glass from Khirbet Qumran – Archaeological Context and Chemical Determination”, *Bulletin of the Institute Royal du Patrimoine Artistique* 28. 2002.
725. **Wright George R. H.** „The Archaeological Remains at El-Mird in the Wilderness of Judaea”, *Biblica* 42, 1961.
726. **Yadin Y.** "Peshar Nahum (4Q pNahum) Reconsidered," in *IEJ*, 21 1971.
727. **Yadin Y.** „Expedition D", *IEJ* 11 1961.
728. **Yadin Y. Greenfield J.C.** *Aramaic and Nabatean Signatures and Subscriptions*. JDS 2, Jerusalem: IES, The Hebrew University of Jerusalem and the Shrine of the Book, 1989.
729. **Yardeni A.** “A Draft of a Dead Sea Scrolls Ostrakon from Khirbet Qumran”, in *IEJ* 47. 1997.

Surse electronice:

730. **Cumont Franz**, „Le plus ancien parchemin grec”, *Revue de Philologie*. (1924): 97-111.
http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/syria_0039-7946_1925_num_6_1_8123, accesat în 08 iulie 2013.
731. **Donceel Robert**, *Les objets en verre de Khirbet Qumrân et 'Ain Feshkha (Palestine), fouilles de l'Ecole biblique et archéologique française de Jérusalem, 1953-1958*. Acest material a fost oferit online de către Robert Doncel, Louvain-la Neuve, Département d'Archéologie et d'Histoire de l'art, Collège Erasme, Place Blaise Pascal 1, în octombrie 2010, pe site-ul: <http://www.donceelvoute.be>.
732. <http://www.razbointrucuvant.ro/2008/08/01/vremea-robiei-eleniste-si-a-sfintilor-macabei-semn-puternic-dat-noua-celor-de-pe-urma>